Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46-йил чиқиши
№ 166 (12.820).
18 ИЮЛЬ 1964 ЙИЛ
ШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ЛИТВА СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ МЕҲНАТКАШЛАРИГА

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Литва меҳнаткашларини республика фашистлар оккупациясидан озод қилинганлиги ва совет халқлари қардошлик оиласига қайтганлигининг йигирма йиллиги билан чин кўнгилдан табриклайдилар.

Совет Иттифоқидаги ҳамма халқларнинг немис-фашист босқинчиларни тормор келтириш йўлидаги умумий куч-ғайратларига Литва халқининг ўғил ва қизлари каттагина ҳисса қўшдилар.

Фашизмга қарши курашиб, ўз Ватанининг озодлиги ва мустақиллиги учун жонини қурбон қилган мардларнинг порлоқ хотирасини совет халқи абадий ҳурмат билан эслайди.

Коммунизм қурилишининг улуғвор вазифаларини ҳал қилишда Литва меҳнаткашларига янги ютуқлар тилаймиз.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — **СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** — **СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

ҲАММА НАРСА ИНСОН УЧУН, ИНСОННИНГ БАХТ-САОДАТИ УЧУН

ХАЛҚ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

Яқинда ўз ишини тугаллаган СССР Олий Советининг олтинчи чақириқ тўртинчи сессияси қабул қилган қарорлар ва қонунлар совет жамияти ҳаётида, кўп миллатли Совет Иттифоқи халқлари ҳаётида бир умр эсдан чиқмайдиган буюк тарихий воқеа бўлди. Бу ҳужжатлар инсон тўғрисида, унинг ҳаётий эҳтиёжлари, бахт-саодати, истиқболи ҳақида ғамхўрлик қилиш — улуғ Лениннинг васиятлари, кўрсатмалари, халққа қандай ва қай тарзда хизмат кўрсатиш юзасидан чизиб берган йўл-йўриқларининг бизнинг давримизда зўр муваффақият билан амалга оширилаётганлигининг ёрқин тимсолидир.

Дарҳақиқат, партия раҳбарлигида, буюк Ленин бошчилигида революция қилган халқ бу революциянинг самараларидан қандай баҳраманд бўлаётганлиги шу ҳужжатларда яна бир марта ёрқин акс эттирилди. Худди шу фактнинг ўзи бутун халқимизда, тараққийпарвар инсониятда социалистик жамият учун фахрланиш ҳисларини мисли кўрилмаган даражада кучайтириб юборди. Бизнинг халқимиз ўз жонажон Коммунистик партияси ва Совет ҳукуматининг илмий, назарий ва амалий асосга қурилган жўшқин фаолиятини ўз манфаатлари учун, Ватан бахт-саодати учун бағишлаганлигини яхши билади ва буни қадрлайди, ўз тақдирини, садоқатини унга бахш этади. Шу кунларда изҳор этилаётган чексиз миннатдорчилик сўзлари партия ва ҳукуматга қарата айтилаётган бутун халқ қалбининг садосидир! УМРБОД СЕНДАН МИННАТДОРМИЗ, ПАРТИЯ! ТАШАККУР ВА ШАРАФЛАР БУЛСИН, ЖОНАЖОН ПАРТИЯ! ЮКСАК ҚАДР, КАТТА ИЛТИФОТ, ОТАЛАРЧА ҒАМХУРЛИГИНГ УЧУН СЕНГА РАҲМАТ, ПАРТИЯ! Бутун совет элида, унинг шарқида — қуёшли Узбекистоннинг олтин водийларида — ҳамма-ҳамма жойда ана шундай мамнунлик ва садоқат сўзлари!

Колхозларнинг аъзоларига пенсия ва нафақалар тўланар, маориф, соғлиқни сақлаш, уй-жой-коммунал хўжалик, савдо ва умумий овқатланиш ходимларининг ҳамда халқ хўжалигининг аҳолига бевосита хизмат кўрсатувчи бошқа тармоқларидаги ходимларнинг иш ҳақи оширилган экан, бу КПСС XXII съезди қарорларининг, партия Программасининг халқ фаровонлигини ошириш, социал-маданий қурилиш соҳасида белгилаб берган вазифалари изчиллик ва қунт билан амалга оширилаётганлигининг натижасидир.

Кейинги йилларда саноатни, қишлоқ хўжалигини, замонавий фан ва техникани тўхтовсиз ривожлантириш, халқнинг турмуш даражасини юксалтириш соҳасида катта ишлар қилинди. Буни ижтимоий фондларнинг тўхтовсиз ўсиб бораётганлигидан ҳам равшан билиш мумкин. Кейинги ўн йил ичида бу ўсиш суръати айниқса тезлашди. Агар 1953 йилда ижтимоий фондлар 14,8 миллиард сўмни ташкил этган бўлса, 1963 йилда 34,5 миллиард сўмга етди.

Совет жамияти шароитида ҳамма бир киши учун, бир киши ҳамма учун ишлайди ва яшайди. Коллективдаги ҳар бир аъзонинг манфаатлари бутун коллективнинг манфаатлари билан, жамиятнинг, давлатнинг манфаатлари билан яхлит бирлашиб кетмоқда. «БИЗНИНГ МАМЛАКАТИМИЗДА, — деди ўртоқ Н. С. Хрушчев сессияда қилган докладида, — МЕҲНАТКАШ ИНСОН ПАРТИЯНИНГ, ҲУКУМАТНИНГ, БУТУН ХАЛҚНИНГ ҒАМХУРЛИГИ ВА МЕҲРИБОНЛИГИ БИЛАН ҚУРШАБ ОЛИНГАН. ОДДИЙ МЕҲНАТКАШ СОЦИАЛИСТИК ЖАМИЯТДА УЗИГА КУРСАТИЛАЁТГАН ДАРАЖАДАГИ ЮКСАК ИЗЗАТ-ИКРОМГА ВА ШОН-ШАРАФГА САЗОВОР БУЛГАНИНИ ТАРИХ АСЛО БИЛМАЙДИ. БИЗНИНГ МАМЛАКАТИМИЗДА НЕЧА ЮЗ МИНГЛАБ ИШЧИ ВА КОЛХОЗЧИЛАР ҲУКУМАТ МУКОФОТЛАРИ БИЛАН, СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ ДЕГАН ОЛИЙ УНВОН БИЛАН ТАҚДИРЛАНГАН. УЛАР СОЦИАЛИСТИК ЖАМИЯТИМИЗНИНГ ГУЛИ, УНИНГ ИФТИХОРИ, УНИНГ МЕҲНАТ ГВАРДИЯСИ БУЛИБ, УЗЛАРИ КУРСАТАЁТГАН УРНАК БИЛАН МИЛЛИОН-МИЛЛИОН КИШИЛАРНИ КОММУНИЗМ ЙУЛИДА ШАВКАТЛИ МЕҲНАТ ҚИЛИШГА ИЛҲОМЛАНТИРМОҚДАЛАР».

Колхозларда қарилик, инвалидлик пенсиялари, боқувчисидан жудо бўлиб қолганда тўланадиган пенсиялар ҳамда колхоз аъзолари бўлган хотинлар учун ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари тайинлаш системасининг жорий этилиши совет деҳқони ҳаётида юз берган буюк янги йўналишдир. Ҳақиқатан ҳам бундай илтифот фақат совет тузуми туфайлигина оддий деҳқонга муяссар бўлди. Унинг ўтмишдаги тақдирини тасаввур этиш айниқса оғир. Утмишда деҳқон саводсиз ва ҳуқуқсиз эди. Азоб-уқубат, оғир ҳаёт, кулфат ва жабр унинг қисмати эди. Фақат Совет давлатигина деҳқон бошини кўкка кўтарди, унга абадий бахт берди, у ўз ер-сувининг ҳақиқий хўжайини бўлиб олди. Ишчилар билан қўлни-қўлга бериб коммунистик жамият барпо этаётган янги деҳқоннинг яратувчилик меҳнатидан бутун жамият аъзолари мамнундир. У ўз ижтимоий бурчини чуқур англаган ҳолда партия ва Совет давлати кўрсатаётган ғамхўрликка жавобан қишлоқ хўжалигини интенсивлаш суръатларини тезлатаверади, дон, пахта, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотларни кўпайтира беради.

Уқитувчиларнинг, соғлиқни сақлаш, маданият ходимлари ҳамда халқ хўжалигининг аҳолига бевосита хизмат кўрсатувчи бошқа тармоқларидаги ходимлар иш ҳақининг оширилиши ҳам ғоят катта аҳамиятга эгадир. Бу шу соҳалардаги ходимларнинг моддий манфаатдорлигини тағин ҳам оширишга, турмуш даражасини яхшилашга хизмат қилади.

СССР Олий Советининг сессияси халқнинг туб манфаатларини кўзлаб, чуқур инсонпарварлик, юксак ғамхўрлик, чексиз меҳрибонлик ғояси билан суғорилган қарор ва қонунлар қабул қилган экан, бу катта илтифотга Ватанимиз бойлигини янада кўпайтириш, коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш билан жавоб беришимиз керак. Модомики республикамиз меҳнаткашлари Узбекистон ССР ва Узбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллик юбилейига қизғин тайёргарлик кўраётган эканлар, шу дамларда меҳнатда янги муваффақиятларга эришиш, саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни кун сайин кўпайтириш, Ватанга камида 3 миллион 600 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун жанговар кураш кетаётган, ҳосилнинг тақдири ҳал этилаётган ҳозирги кунларда ғўза парваришини юксак агротехника талаблари асосида ўтказиш—СССР Олий Совети сессияси қарорларига амалий иш билан жавобимиз бўлади.

СССР Олий Советининг сессияси материалларини, ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг шу сессияда қилган доклади ва якунловчи нутқини кенг пропаганда қилиш, бу ҳужжатларда баён этилган фикрларни, амалий жиҳатдан асослаб берилган масалаларни ҳар бир меҳнаткаш онгига чуқур сингдириш — партия ташкилотларининг, бутун идеология ходимларининг муҳим вазифасидир.

Биз Улуғ Ленин идеялари, коммунизм ғоялари тантана этаётган, партия программаси зўр муваффақият билан амалга оширилаётган, совет халқининг ҳаёти гул-гул яшнаб, унинг турмуш фаровонлиги юксалиб бораётган даврда яшамоқдамиз. Биз ҳаммамиз бундан чексиз мамнун, бениҳоя хурсандмиз.

СССР Олий Совети тўртинчи сессиясининг халқимиз фаровонлигини оширишга қаратилган қарорларини совет кишилари ҳамма ерда зўр қониқиш билан кутиб олмоқдалар. Суратда: Калинин ишлаб чиқариш бошқармасининг Карл Маркс номли колхози аъзолари (чапдан) Н. Каримова, Ж. Раҳбаров, Ж. Айметов, М. Муҳаммаджонова (мактаб ўқитувчиси) ва И. Усмонов ўртоқлар сессия қарорлари билан танишмоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

ЗЎР ҚУВОНЧ

САМАРҚАНД, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Фан ва маърифат шаҳри Самарқанд мактабларининг ўқитувчилари ва медицина ходимлари СССР Олий Совети сессиясининг материалларини ва ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг сессияда қилган докладини зўр мамнуният билан кутиб олдилар. Ешларни коммунистик руҳда тарбиялаётган ўқитувчилар ва халқ соғлиғини сақлаш учун тинмай ғамхўрлик қилаётган врачлар докладни радиодан эшитиб, беҳад шодландилар.

Коммунизм қуриш авж олган бизнинг мамлакатимизда кишилар меҳнати ҳар нарсадан юқори туради. Яхши ва самарали ишлаган кишининг хизматига юксак баҳо берилади. Буни ўз ҳаётим мисолида кўриб турибман. Кўп йилдан бери ўқитувчи бўлиб ишлаб, энг олий мукофот Ленин ордени билан мукофотландим, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи номини олишга муяссар бўлдим. Бугун ҳаётимизда яна қувончли кун. Ҳукуматимиз маошимизни ошириш ҳақида янги тадбирлар кўряпти, дейди шаҳардаги 10-мактабнинг кекса ўқитувчиси Раҳимберди ота Азизов. Шаҳардаги 5-таянч-намуна мактабининг тил ва адабиёт ўқитувчиси Матлуба Раҳматуллаева ўртоқ Н. С. Хрушчев докладини тинглагач, қувончга тўлган ҳолда бундай деди.

— Мен 1953 йилда САМГУни битириб, ўқитувчилик қила бошладим, ҳозиргача ойлик маошим 76 сўм эди. Уқитувчилик стажим 10 йилдан ошган. Олий Совет белгилаётган янги тадбир муносабати билан эндиликда ойлик маошим 100 сўмдан ошади. Халқ ўқитувчисига шундай ғамхўрлик қилаётган жонажон ҳукуматимизга минг-минг раҳмат.

Самарқанд шаҳридаги бошқа мактабларнинг коллективлари ҳам халқ ўқитувчиларига қилинаётган катта ғамхўрлик учун партия ва ҳукуматимизга зўр миннатдорчилик билдирмоқдалар.

КОЛХОЗЧИЛАР ХУРСАНД

ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). СССР Олий Советининг сессиясида ўртоқ Н. С. Хрушчев қилган доклад барча совет халқи сингари Сурхондарё области меҳнаткашларининг ҳам қалбига қувонч бағишлади.

Термиз бошқармасидаги Жданов номли колхоз аъзолари радио карнайлари атрофига тўпланиб докладни, унинг «Колхозчиларга бериладиган пенсиялар ва нафақалар тўғрисида»ги бобини айниқса зўр қониқиш ва беҳад хурсандчилик билан тингладилар.

Кекса колхозчи Парда ака Жўраев бундай деди:

— Халқ фаровонлиги ва бахт-саодати ҳақида ғамхўрлик қилиш партиямизнинг олий қонунидир. Колхозчиларга давлат миқёсида пенсия ва нафақа белгилаш ҳақидаги қонун лойиҳаси бунинг яққол мисолидир.

— Мен ҳозир 70 ёшга кирдим, — дейди «Намуна» колхозининг ветерани Тангриқул бобо Соқиев, — бутун ҳаётимни деҳқончиликда меҳнат қилиб ўтказдим. Ўртоқ Хрушчевнинг колхозчиларга пенсия ва нафақа белгилаш ҳақидаги гапларини ўқиб беҳад қувондик, кучимизга-куч, ғайратимизга-ғайрат қўшилди. Яхши ишлаганларга кўпроқ пенсия ва нафақа белгилаш ҳақидаги гаплар жуда тўғри ва одилонадир. Биз жонажон партиямиз ва совет ҳукуматимизга минг раҳмат айтиб, миннатдорчилик изҳор қиламиз.

А. ХАЛИЛОВ.

Яна яхшироқ ишлаймиз

Мен Хоразмнинг биринчи ўқитувчиларидан бириман. Бугун кўнглим айниқса зўр қувончга тўлди. Маориф ходимларига тинмай қилинаётган ғамхўрлик учун шонли партиямизга ва жонажон Совет ҳукуматига чуқур миннатдорчилигимни ифодалаш учун сўз тополмайман. Бизнинг иш ҳақимиз анчагина оширилганлиги мактабларда таълим-тарбия ишларини тағин ҳам юқори даражага кўтаришимизга ёрдам беради.

Менинг ўттиз нафар ўғлим, қизим, куёвим, келиним ва набираларим бор. Буларнинг кўпчилиги ўқитувчи бўлиб ишламоқда. Эндиликда уларнинг ҳаммаси қилаётган иши тағин ҳам енгил ва қувончли бўлиб қолади. Уқитувчига қилинаётган ғамхўрлик унинг зиммасига кўп вазифалар юклайди, бизнинг олдимизга қўйилаётган талабларни оширади. Болаларни тарбиялашдек шарофатли меҳнатимизни янги босқичга кўтармоқ учун ҳамма чораларни кўрамиз. Ҳозирги вақтда Хоразмдаги ҳар уч кишининг бири ўқимоқда. Бу эса, янги замоннинг ажойиб нишонасидир.

Ғани ОТАЖОНОВ,
Республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи.
Хева шаҳри, Хоразм области.

КОНСТИТУЦИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Совет Иттифоқининг янги Конституцияси лойиҳасини тайёрлаш учун СССР Олий Совети сайлаган Конституция комиссиясининг навбатдаги мажлиси 16 июлда Кремлда бўлиб ўтди.

Конституция комиссиясининг раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев Конституция комиссиясининг сўнгги вақтларда қилган иши тўғрисида ахборот берди. Конституция комиссиясининг ҳамма кичик комиссиялари Конституциянинг айрим бўлимлари бўйича материаллар тайёрлашди. Бундан ташқари, Конституция комиссиясига меҳнаткашлардан кўплаб хатлар келиб турибди, бу хатларда бўлажак Асосий қонуннинг характери ва мазмуни тўғрисидаги таклифлар айтилмоқда. Ҳамма хатлар синчиклаб ўрганилмоқда ва тегишли кичик комиссияларга юборилмоқда.

Шундан сўнг Н. С. Хрушчев Совет Иттифоқининг янги Конституцияси лойиҳасига асос қилиб олиниши лозим бўлган принциплар ҳақидаги дастлабки мулоҳазаларини айтиб берди.

Янги Конституцияда марксизм-ленинизм идеялари, коммунистик жамият тўғрисидаги, коммунизм қурилишида халқ оммасининг, Коммунистик партия ва жамоат ташкилотларининг роли ҳақидаги КПСС Программаларининг тўла акс эттирилмоғи керак.

Совет жамияти ва давлатининг ривожланишидаги ҳозирги босқич янги Конституциянинг характерини белгилаб беради. Янги Конституция мамлакатимизда социализм тўла ва узил-кесил ғалаба қилган бир шароитда қабул қилинади, бинобарин, у, коммунистик жамият қуришни мақсад қилиб олган умумхалқ социалистик давлатининг Конституцияси бўлмоғи лозим.

Н. С. Хрушчев айтдики, биз Конституция лойиҳасини тузар эканмиз, мамлакатимизда сиёсий ва давлат қурилиши соҳасида халқаро аҳамиятга эга бўлган буюк тажрибани тўлиқ ҳисобга олишимиз, В. И. Лениннинг ғоят катта ғоявий меросидан, унинг Конституция тузилиши масалаларига доир кўрсатмаларидан фойдаланишимиз зарур.

Шундан сўнг Конституция комиссияси қуйидаги кичик комиссияларнинг:

— ижтимоий ва давлат тузилиши масалалари билан шуғулланувчи кичик комиссиянинг (докладчи ўртоқ Г. И. Воронов);

— давлат бошқармаси масалалари, Советлар ва жамоат ташкилотларининг фаолияти билан шуғулланувчи кичик комиссиянинг (докладчи ўртоқ Л. И. Брежнев);

— иқтисодий масалалар ва халқ хўжалигини бошқариш масалалари билан шуғулланувчи кичик комиссиянинг (докладчи ўртоқ А. Н. Косигин);

— миллий сиёсат ва миллий давлат қурилиши масалалари билан шуғулланувчи кичик комиссиянинг (докладчи ўртоқ А. И. Микоян);

— фан ва маданият, халқ маорифи ва соғлиқни сақлаш масалалари билан шуғулланувчи кичик комиссиянинг (докладчи ўртоқ В. П. Елютин);

— халқ контроли ва социалистик ҳуқуқий тартибот масалалари билан шуғулланувчи кичик комиссиянинг (докладчи ўртоқ Н. М. Шверник);

— ташқи сиёсат ва халқаро муносабатларга доир масалалар билан шуғулланувчи кичик комиссиянинг (докладчи ўртоқ Б. Н. Пономарев) докладларини тинглади.

Конституция комиссияси қуйидаги қарорни қабул қилди:

Конституция комиссияси кичик комиссияларининг иши давом эттирилсин. Кичик комиссияларнинг ва редакцион кичик комиссиянинг раисларига ушбу мажлисни ва кичик комиссиялар тақдим қилган таклифларни умумлаштиришни ҳисобга олиб, янги Конституция лойиҳаси тўғрисидаги ўз мулоҳазаларини Конституция комиссиясининг кўриб чиқишига тақдим этиш вазифаси топширилсин.

Бутун Африка иккинчи конференциясига Н. С. ХРУШЧЕВ табриги

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев давлатлар ва ҳукуматлар бошлиқларининг Қоҳирадаги Бутун Африка иккинчи конференцияси раисига мактуб юбориб, Африкадаги мустақил мамлакатларнинг бу йиғинини совет халқи ва ҳукумати номидан қизғин табриклади.

Мактубда айтиладики, бу учрашувнинг жуда катта аҳамияти фақат Африка билангина чекланиб қолмайди. Миллий озодлик курашини янада ривожлантиришга кўп жиҳатдан ёрдам бериши мумкин бўлган бу конференциянинг боришини ҳамма халқлар диққат билан кузатиб турадилар. (ТАСС).

ЗАФАРИНГИЗ МУБОРАК, ҒАЛЛАКОРЛАР!

Янгиер ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ А. ТЎЙЧИЕВга

Партия комитетининг секретари ўртоқ А. АБДУШОҲИДОВга

Райижроком раиси ўртоқ Ғ. БЕРДИНАЗАРОВга

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети, Узбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети шуни мамнуният билан қайд қиладиларки, Янгиер ишлаб чиқариш бошқармаси совхозларининг ишчилари, колхозчилари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, партия, совет, қишлоқ хўжалиги, касаба союз ҳамда комсомол ташкилотлари республика ва Узбекистон Компартияси 40 йиллигини муносиб кутиб олиш учун тайёрлана бориб, давлатга дон топшириш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари — шу йил 15 июлда бажардилар. Ғалла пунктларига 630,7 минг пуд дон топширилди.

Бошқарма ғаллакорлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, давлатга яна 380 минг пуд қўшимча дон сотишга қарор қилдилар.

Қабул пунктига 593,6 минг пуд дон топширган «Ховос» совхозининг ғаллакорлари эришилган ғалабага муносиб ҳисса қўшдилар.

Комбайнчилардан Сангил Жўраев, Хайбулла Хожиев, Жўра Абдураҳмонов, Маматқул Раҳматов ўртоқлар ғалла ўримида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг ҳар бири 405-512 гектар ердаги ғаллани ўриб бердилар. Қардош Қозоғистондан келган комбайнчилар ҳам катта ёрдам кўрсатдилар.

Суғориладиган ерларда 100 центнер дон ҳосили етиштириш учун курашдаги дастлабки марра муваффақиятли эгалланди. «Коммунизм» колхозидан З. Бегматов, «Ховос» совхозидан А. Абдуқодиров ўртоқлар бошлиқ бригадалар гектаридан 30-35 центнердан ҳосил кўтардилар.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети, Узбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Янгиер ишлаб чиқариш бошқармасининг барча меҳнаткашларини меҳнатда эришилган катта ғалаба билан кутлайдилар ва улар дон юзасидан олган қўшимча мажбуриятларини ҳам бажарадилар, дон экинлари ўрим-йиғимини шу яқин кунлар ичида тугаллайдилар, пахтадан мўл ҳосил етиштирадилар, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотиш планларини муваффақиятли бажарадилар, деб ишонч билдирадилар.

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — **УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** — **УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ.**

ҒАЛЛА ФРОНТИДА

Узбекистон ССР областларида дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1964 йил 17 июлга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Мавсумда	Бир кунда
Қашқадарё	96,4	4,2
Сирдарё	95,7	3,3
Андижон	68,5	1,0
Фарғона	60,1	1,0
Тошкент	58,2	3,0
Сурхондарё	57,8	1,1
Бухоро	55,9	2,4
Самарқанд	46,9	2,7
Хоразм	3,6	0,1

ТУРМУШ МАДАНИЯТИНИ ОШИРАЙЛИК

АНДИЖОН, 16 июль. (ЎзТАГ). Узбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIII пленуми якунлари ва меҳнаткашлар турмушининг маданиятини ошириш ва ўтмиш сарқитларини тугатиш соҳасида область партия ташкилотининг вазифалари бу ерда бўлиб ўтган қишлоқ область партия комитети пленумининг диққат марказида турди.

Докладчи — область партия комитетининг биринчи секретари А. Ҳайдаров ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар коммунистик қурилишнинг ана шу муҳим участкасида айрим муваффақиятларга эришилганлигини қайд қилиб ўтдилар. Идеология ишининг таъсирчанлиги ошди, коммунистик меҳнат ҳаракати кенг қулоч ёзди. Андижонликлар республика ва Узбекистон Компартиясининг қирқ йиллигини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўриб, 785 минг тонна «оқ олтин» етиштириб, давлатга сотишдан иборат ўз юксак марраларини белгилаб олдилар ва шу ғоят муҳим вазифани бажариш учун астойдил курашмоқдалар.

Дала меҳнаткашларининг турмуши йил сайин фаровон бўлиб бормоқда. Областда колхоз ва совхоз поселкаларини ёппасига электрлаштириш, радиолаштириш, телефонлаштириш тугалланмоқда. Етти йиллик бошланганидан буён қишлоқларда капитал қурилиш учун саксон миллион сўмдан ортиқ маблағ ўзлаштирилди. Колхозларда газ қувурлари, бир неча ўнлаб автоматик телефон станциялари ишга туширилди. Янги поселкалар қад кўтарди.

Шу билан бирга, пленум қатнашчилари турмуш маданиятини ошириш учун, кишилар онгидаги ўтмиш сарқитларини узил-кесил тугатиш учун ҳамма жойда ҳам етарли сабот билан кураш олиб борилмаётганини таъкидлаб ўтдилар.

Пленумда Узбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Мусахонов нутқ сўзлади.

Муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

Умумхалқ контроли

КОНТРОЛНИНГ САМАРАСИ УЧУН

ХАЛҚ НАЗОРАТИ

Партия-давлат контроли чинакам халқ контролидир. Буни Хоразм области мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Бу ердаги колхоз ва совхозлар, саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва муассасаларда 1865 кўмаклашувчи группа ва постлар ташкил қилиниб, уларда 7467 халқ контролёри иштирок этмоқда. Шунингдек, областдаги партия-давлат контроли комитетларида халқ хўжалиги тармоқлари бўйича 39 бўлим ишлаб турибди. Бу бўлимларда 233 жамоатчи инспектор ҳушёрлик ва сезгирлик билан иш олиб бориб, контроль органларига амалий ёрдам бермоқдалар.

Партия-давлат контроли комитетлари кенг оммага таяниб, кўплаб оммавий текширишлар ўтказдилар. Текширишларда партия ва ҳукумат қарорларининг бажарилишини назорат қилиб, ишдаги сансалорлик, бюрократизм, кўз бўямачилик ва давлат мулкига нотўғри муносабатда бўлиш фактларига қарши қаттиқ кураш очдилар. Натижада айрим хўжаликлар иш фаолиятида юз бераётган жиддий нуқсонлар очиб ташланди ва бартараф этилди. Кўрилган бу чоралар халқ хўжалиги планларининг бажарилишига ижобий таъсир қилмоқда.

Область колхозларининг идора-маъмурий аппарати ишини такомиллаштириш, ортиқча штатларни қисқартириш юзасидан ўтказилган оммавий текширишда 246 идора ходимининг ортиқча эканлиги аниқланди. Бу ортиқча штатлар қисқартирилиб, ана шу штатларда банд бўлган кишилар дала ишига юборилди. Бу эса колхозларга бир йилда 180 минг сўм маблағни тежаш имкониятини беради.

Областда капитал қурилиш суст боряпти. Контроль органлари объектларда қурилишнинг аҳволи билан танишиб чиқди. Текшириш якунлари шуни кўрсатдики, айрим жойларда қурилиш материалларидан нотўғри фойдаланиш, уларни талон-торож қилишга йўл қўйилган. Натижада 167-қурилиш трестига қарашли қурилиш ташкилотларида объектлар ўз муддатида ишга туширилмаган. Қурилиш-монтаж ишларининг таннархи ҳали ҳам қиммат. Текшириш якуни область партия комитети бюросида муҳокама қилиниб, нуқсонларни тугатиш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди.

Контролёрлар область темир йўл станцияларида халқ хўжалиги юкларини ортиш ва тушириш ҳамда ташиб келтиришда қўпол камчиликларга йўл қўйилаётганини очиб ташлагач, бу тўғрида, тегишли қарор қабул қилинган эди. Яқинда ўша қарорнинг бажарилиши юзасидан қайта текшириш ўтказилди. Станцияларда ҳали ҳам етарли тартиб ўрнатилмаганлиги, халқ хўжалиги юклари, шу жумладан минерал ўғитлар хўжаликлар томонидан ўз вақтида ташиб олинмаётганлиги аниқланди. Текшириш якуни область партия-давлат контроли комитети йиғилишида муҳокама қилиниб, станцияларнинг иш фаолиятини яхшилаш чоралари кўрилди.

Қора ва рангли металларни сақлаш ва улардан самарали фойдаланишнинг аҳволи текширилганда, белгиланган нормадан ташқари 1093 тонна металлнинг сақланаётганлиги, мавжуд металлар ёмон асралаётгани натижасида занглаб кетаётгани аниқланди. Халқ контролининг кучи билан бу соҳадаги тартибсизликларни тугатиш юзасидан конкрет чоралар кўрилди.

Ҳозир область колхозларида ғўза парваришининг бориши текширилмоқда. Текширишда жамоатчи контролёрлар Хева бошқармасидаги «Коммунизм», Гурлан бошқармасидаги Куйбишев номли, «Маданият», Янгиариқ бошқармасидаги «Хоразм» колхозларидаги айрим бригадаларда ғўза парваришидаги жиддий камчиликларни аниқладилар. Ғўзанинг ривожланиши суст, культивация сифатсиз ўтказилаётир. Колхозчиларга маиший хизмат кўрсатиш яхши ташкил қилинмаган. Камчиликлар колхозлар ва бошқармаларда муҳокама қилиниб, ғўза парваришидаги қолоқликни тугатиш чоралари белгиланди.

Шунингдек, халқ контролёрлари ёрдамида Урганч ва Хева шаҳарларида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳамда транспорт ташкилотларининг иши анча яхшиланди.

Областдаги партия-давлат контроли органлари меҳнаткашлардан тушаётган ариза ва шикоятларга жиддий эътибор беряпти. Ариза ва шикоятларни текширишда оперативчилик ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Шунинг учун ҳам биз ҳар бир шикоят ва аризани пухта текшириб, нуқсонларни тугатишга эришмоқдамиз. Бу йил контроль органлари 500 дан ортиқ ариза олди, 795 гражданни қабул қилди. Область партия-давлат контроли комитети ҳузурида қабулхона мунтазам ишлаб турибди. Шунингдек, Қўшкўпир, Янгиариқ, Богат қишлоқларида ҳам гражданларни қабул қилиш бюроси ташкил қилинди.

Ҳазорасп, Янгиариқ бошқармалари бўйича партия-давлат контроли комитетлари (раислари Д. Хўжаев, С. Раҳмонов ўртоқлар) кенг активга таяниб, оммавий текширишларни мунтазам ўтказиб турмоқдалар. Меҳнаткашлардан келган шикоят ва аризалар оператив ҳал қилинмоқда. Оммавий текшириш якунлари партия-давлат контроли комитети ва бошқарма партия комитетларида муҳокама қилиниб, аниқланган камчиликлар тугатилмоқда.

Етти йилликнинг олтинчи йилида область пахтакорлари олдида ғоят улуғвор вазифалар турибди. Улар давлатга 320 минг тонна пахта сотиш, ҳосилнинг учдан бир қисмини машиналар билан териб олиш, 30 центнердан кам ҳосил оладиган биронта хўжалик бўлмаслигига эришиш вазифасини қўйдилар. Айни шу кунларда область контроль органларининг асосий эътибори мўл ҳосил етиштириш учун курашга қаратилган. Кўмаклашувчи группа ва постлар ғўза қатор ораларини культивация қилиш, экинни озиқлантириш, суғориш ва ҳашаротга қарши кураш ишларининг боришини назорат қилиб турибди. Айниқса минерал ўғитлардан тўғри фойдаланишга катта аҳамият берилаётир. Шунингдек, контроль органлари жамоатчилик эътиборини ем-хашак тайёрлаш, беда ўриш, пилла топшириш ишларига жалб этаётир. Ҳазорасп бошқармасидаги Нариманов номли колхоздаги кўмаклашувчи группа аъзолари (раиси Д. Нурметов) мўл ҳосил етиштиришга муносиб ҳисса қўшаётирлар. Группа колхозда дала ишларига қатнашмай юрган кишиларни ғўза парваришига сафарбар қилди. Шунингдек, Шовот бошқармасидаги «Победа», Хева бошқармасидаги «Тошкент», Янгиариқ бошқармасидаги Ахунбобоев номли ва бошқа колхозлардаги кўмаклашувчи группа ва постлар колхоз правлениелари ва партия ташкилотларига амалий ёрдам беряптилар.

Яқинда область партия-давлат контроли комитети энг актив штатсиз инспекторлардан Ким, Путинцова, Собиров, Авазов, Каримов ўртоқларга меҳнат дафтарчасига ёзиш йўли билан ташаккур эълон қилди. Пенсионер Карташевни эса пул билан мукофотлади.

Штатсиз инспекторлар, кўмаклашувчи группа ва пост раҳбарларининг семинарлари ўтказилиб турибди. Бу семинарларда энг яхши халқ контролёрларининг иши оммалаштирилмоқда.

Бироқ областдаги айрим бошқармаларнинг партия комитетлари контроль органларининг фаолиятини кучайтириш, уларга амалий ёрдам бериш, ташаббусини кенг ёйишга етарли аҳамият бермаётирлар. Область ва ишлаб чиқариш бошқармалари партия-давлат контроли комитетлари бу камчиликларни тездан тугатиб, ўз олдиларига қўйилган шарафли вазифаларни муваффақиятли ҳал қилишга эришадилар.

А. ОЛЛАБЕРГАНОВ,
Ўзбекистон КП Хоразм область комитети ва область ижроия комитети партия-давлат контроли комитети раисининг ўринбосари.

Пойтахтимиздаги «Ташэлектромаш» заводида ташкил этилган кўмаклашувчи группа аъзолари ишлаб чиқариш резервларидан тўла фойдаланиш, камчиликларнинг олдини олиш ва бартараф қилишда корхона партия ташкилотига яхши ёрдам бермоқдалар.

Суратда: (чапдан) халқ контролёрлари А. Раҳимов, Ғ. Солиев ва Ж. Тўхтаназаров ўртоқлар текшириш ўтказмоқдалар.

И. Глауберзон фотоси.

Шаҳрисабз бошқармаси партия-давлат контроли комитети ғалла ўрим-йиғимида халқ контролёрларининг актив иштирокини таъмин этяпти.

Суратда: (чапдан) комитет раиси М. Муҳамедов штатсиз инспекторлардан М. Сатторов ва Р. Хуррамов ўртоқлар билан куни кеча ўтказилган текширишлар ҳақида фикр олишмоқда.

А. Тўраев фотоси.

ҲАММА МИННАТДОР

— Алло, Тошкент ГРЭСими?

— Ҳа, ГРЭС эшитади.

— Тошкент пассажир станциясининг кўмаклашувчи группаси аъзоси Зафар Назаров гапиряпти. Ташкилотингиз номига 28 та юк-багаж олдик. Шуни олиб кетишларингизни илтимос қиламиз.

— Хўп, эртагаёқ олиб келамиз, — деган овоз эшитилди, телефон трубкасидан. Бу — ГРЭС бошлиғи ўртоқ Муҳамедовнинг товуши эди.

ГРЭС раҳбарлари юкни ўз вақтида ташиб олиш чорасини кўришмади. Жамоатчи контролёрлардан Лида Роговая уларга яна телефон қоқди. Ниҳоят юклар олиб кетилди.

— Биз штраф тўлатишни бутунлай йўқотиш учун курашяпмиз,— дейди Тошкент пассажир станцияси кўмаклашувчи группасининг раиси Карим Абдуваҳобов,— юк-багажларни эгаларига ўз вақтида етказиш учун бутун чораларни кўряпмиз.

Тошкент пассажир станцияси кўмаклашувчи группаси ҳузурида багаж тарқатиш, ҳаракат, билет цехлари ва шаҳар кассасида тузилган 7 пост ишлари ҳам диққатга сазовордир. Айниқса, багаж тарқатиш цехидаги пост аъзолари Исмоилов, Содиқов, Есина ўртоқлар яхши ишламоқдалар. Уларнинг зийраклиги туфайли ҳар қандай камчиликнинг олди олинмоқда.

Тошкент пассажир станцияси контролёрларининг ибратли ишларидан ҳамма миннатдор.

А. РАҲИМОВ.

БЕБОШЛИК

Сариосиё бошқармасидаги «Янги рўзғор» колхозида жиноят рўй берди. Колхоз раиси О. Жумаевнинг буйруғи билан 8 гектар майдондаги пишай деб қолган нўхатзор трактор билан ҳайдатиб юборилди. Бу ҳолни кўрган кишининг раҳми келади. Ахир, бу ерда қанчадан-қанча меҳнат, минглаб сўм харажатлар нест-нобуд бўлиб ётибди-ку! Бу ер бригаданинг планида йўқ, пахтага етмай қолгач, ерни буздирдик-да. Нима қилибди?» — дейди Жумаев сира пинагини бузмай.

Лекин, Жумаевнинг важ-корсони мутлақо ноўрин. Пахта учун ер етарли. Аммо колхоз раҳбарлари ортиқча ташвиш тортишни хоҳламайдилар.

О. Қобилов бошлиқ 100 центнерчи комсомол-ёшлар бригадаси аъзолари йил бошида қўриқ ердан очиб, нўхат экқан эдилар. Улар нўхатни ўриб олгач, маккажўхори, ёки оқжўхори экмоқчи ва шу тариқа бир йилда ҳар гектар ердан 100 центнердан хирмон кўтариб, республикамиз юбилейига муносиб тўёна ҳадя қилмоқчи эдилар. Афсуски, уларнинг бу ташаббуси раис томонидан бўғилди.

Яна шу нарса таажжубланарлики, қиммат баҳо озуқабоп экин поялари тупроққа қориштириб юборилиб, «107 тонна нўхат пояси чорва молларга берилди» деб қалбаки ҳужжат ҳам тузилди. Бу, кўзбўямачиликдан бошқа нарса эмас.

Колхоз партия ташкилотининг секретари А. Воҳидов, комсомол ташкилотининг секретари М. Раҳмоновлар бу бебошликка нисбатан томошабин бўлиб қолавердилар. Колхоз раиси О. Жумаевни на Сариосиё бошқармаси партия комитети ва на маъмурий органлар қилмишига яраша муносиб жазоламадилар. Унинг қилмишини партия комитети бюросида муҳокама этиб, атиги виговор бериш билан чегараланганлар, холос. Ишлаб чиқариш бошқармаси ва бошқарма партия комитетидаги раҳбар ўртоқларнинг қайси бири билан гаплашманг, «Жумаевнинг қилган айби ҳеч нарсага арзимайди. Бундан ортиқ қандай чора кўрайлик», дейишади.

Колхознинг бир қанча маблағи, ўнлаб кишиларнинг меҳнати шамолга совурилиб кетаверди. Бу сарф-харажатларни жавобгар шахслардан ундириб олиш, айбдорни жиноий жавобгарликка тортишни жамоатчилик қаттиқ талаб этмоқда.

С. ТОШПУЛАТОВ,
«Янги рўзғор» колхози кўмаклашувчи группасининг раиси.

Н. ЮНУСОВ,
«Совет Ўзбекистони» газетасининг мухбирлар пости аъзоси.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Хатларингизга жавоб берамиз

ТУХМАТЧИ ЖАЗОЛАНДИ

«Совет Ўзбекистони» газета редакцияси Денов ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Қизил Октябрь» колхозида истиқомат қилувчи О. Жалиловдан хат олди. Хатда бундай дейилади:

Колхоз раиси Р. Қодиров қишлоқ хўжалик артели Уставини бузяпти, ўз атрофига қариндош-уруғлари, хушомадгўй кишиларни тўплаб олиб, коллектив хўжалик кассасига қўл уряпти...

Редакция хатни Денов ишлаб чиқариш бошқармаси партия комитетига юбориб, унда келтирилган фактларни текшириб кўришни, айбдор шахсларга тегишли чора кўришни илтимос қилди. Шу йил 15 июлда 170 рақамли ёзишма билан олинган жавобда бундай дейилади:

Партия комитети махсус комиссия тузиб, хат юзасидан текшириш ўтказди. Текшириш якуни колхоз коммунистларининг йиғилишида муҳокама қилиниб, келтирилган фактлар бутунлай рад этилди. Соф виждонли коммунистларга бўҳтон қилгани учун коммунист Очилди Сувоновга партия ҳисобот карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди. Бошқа туҳматчиларга ҳам қаттиқ зарба берилди.

ҲАМИША ЗИЙРАК

Тошкент қишлоқ область партия-давлат контроли комитетида савдо ва маиший хизмат бўйича штатсиз бўлим ташкил этилганида, унга кимни бошлиқ қилиш ҳақида ўйланиб қолишди. Тавсия этилган кишилар кўп бўлди. Лекин кўпчилик Тўхтажон Аҳмаджоновни маъқул топди. Чунки Тўхтажон ака савдо ишларини беш қўлдай билади. Энг муҳими — у ташкилотчи ва камчиликларга муросасиз коммунист.

— Жуда бандман,— деди Тўхтажон ака уни комитетга таклиф этишганида.— Лекин жамоат топшириқларидан бош тортишга ўрганмаганман. Менга ишонч билдирганингиз учун раҳмат. Бу ишончни оқлашга ҳаракат қиламан.

Аҳмаджонов қаерга бормасин, савдо ташкилотларидаги контролёрлар билан ҳамкорликда иш кўрди. Бу эса камчиликларни дарҳол аниқлаш ва бартараф қилиш имкониятини бераётир. Ҳозир Аҳмаджонов комитетга тушаётган энг мураккаб ва ташвишли шикоятларни текширувчи сифатида шуҳрат қозонган. Яқинда Юқори Чирчиқ бошқармасидаги Хўжакент қишлоғи аҳолисидан комитетга шикоят тушди. Хўжакентликлар «Бўстонлиқ» рабкоопидаги тартибсизликлар, совет савдоси қоидалари бузилаётгани ҳақида куйиниб ёзишибди.

— Тўхтажон ака, ўзингиз бормасангиз бўлмайди,— дейишди комитетдагилар.— Масала ғоят жиддий.

Контролёр бунга бажонидил рози бўлди. У эртасигаёқ Юқори Чирчиққа жўнаб кетди. Тўхтажон ака рабкооп ҳужжатлари билан танишиб, одамлар билан суҳбатлашиб кўрса, шикоятда айтилган гапларнинг ҳаммаси тўғри экан. Нон ёпиш цехининг мудири Г. Хидиров келтирилган унларни хоҳлаган кишисига ортиқча баҳода сотган, нонларни белгиланган оғирликдан кам ясаш ҳисобига фойда олган. Бунинг устига, цехда фактурасиз 761 килограмм ортиқча арпа уни топилган. Шунингдек, Соатов, Турсунов каби сотувчилар харидорлар ҳақидан уриб қолишга одатланган эканлар. Рабкооп бухгалтери Тўхтабоев эса омбордаги унларни ўзбошимчалик билан яқин кишиларига олиб берган.

Текшириш натижалари комитетда муҳокама қилиниб, совет савдоси қоидаларини бузаётган шахслар жазо олдилар. Чунончи, рабкооп бухгалтери Тўхтаев ишдан олинди, Г. Хидировнинг иши эса терговорганларига топширилди. Юлғич сотувчилар — Соатов, Турсуновлар ҳам савдо ишидан четлатилди.

Хўжакент қишлоғининг аҳолиси халқ контролёри Т. Аҳмаджоновнинг зийраклигидан ғоят хурсанд.

М. МАҲКАМОВА.

«УМУМХАЛҚ КОНТРОЛИ» ПОЧТАСИДАН

ҚАТТИҚ ОГОҲЛАНТИРИЛДИ

Колхозимиз аъзолари бу йил гектаридан 45 центнердан пахта ҳосили етиштириш мажбуриятини олиб, фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Колхозда меҳнатни тўғри ташкил қилиш, берилган топшириқнинг ижроси учун кураш катта аҳамиятга эга. Биз яқинда меҳнат интизоми, колхозчилар меҳнатини ҳисобга олиш ишини текширдик. Текширишда маълум бўлдики, айрим бригадаларда меҳнат интизоми бўшашиб кетган. Ишда назорат етарли эмас. Колхознинг 5-бригада табелчиси Р. Ражабов ўз вазифасига совуққонлик билан қараган. У, колхозчилар бажарган ишларни ҳисобга олмайди. Партия-давлат контроли комитетининг колхоздаги кўмаклашувчи группа аъзолари бригадада апрель ойида бажарилмаган ишларга Ражабов томонидан айрим колхозчиларга 205 сўм иш ҳақи ёзганини аниқладилар.

Шунингдек, 4-бригада табелчиси Жуманиёз Раҳимов ҳам сифатсиз бажарилган ва қилинмаган ишлар учун 287 сўм қўшиб ёзган. Кўмаклашувчи группа ана шу табелчиларнинг ножўя ҳаракатларини колхоз правлениеси муҳокамасига қўйди. Правление ҳар иккала табелчини қаттиқ огоҳлантирди ва ортиқча ёзилган иш ҳақлари ундириб олинадиган бўлди.

Х. РЎЗМАТОВ,
Янгиариқ бошқармасидаги «1 Май» колхози кўмаклашувчи группаси раиси.

ТАНҚИДГА МУНОСАБАТ ШУМИ?

Қайси идорада бўшашувчилик бўлса ўша ерда гуруҳбозлик, танқидни бўғиш, ошна-оғайнигарчилик авж олади. Ана шу ярамас иллат илмий-текшириш институтида рўй бериб қолса-чи? Бундай пайтда давлатнинг миллионлаб пули совурилади, институтда илмий ишдан кўра «миш-миш» гаплар кўпайиб кетади. Пахта саноати бўйича Марказий илмий-текшириш институтида ҳам шундай бўлди.

Очиқ айтиб қўя қолайлик: институт олиб бораётган илмий ишлар ҳаётдан ажралиб қолган. Қанчадан-қанча маблағ сарфлаб, ихтиро қилинган айрим машиналар ўзини оқламаётир. Кадрларни танлаш ва тарбиялаш, илмий ходимларнинг иши устидан назорат йўқ.

Институтда рўй берган ва бераётган бундай йирик камчиликларнинг сабабчиси ким? Сабабчиси институт директори А. Нуралиев билан партия ташкилотининг секретари Б. Логиновдир. Улар институтдаги илмий ишларни ривожлантириб юбориш ўрнига манманликка берилиб кетиб, хато ва камчиликларни хаспўшлаш билан овора бўлиб қолганлар.

Институт директори А. Нуралиевнинг ўзига яқин кишиларни аллада азиз, тўрвада майиз қилиб қўйгани, бош бухгалтер Девягкинни жиноий жавобгарликка тортмаслик йўлини қидириб «ўз аризасига биноан» ишдан силлиққина бўшатиб қўйгани институт коллективига сир эмас, албатта. Бу ҳақда «Совет Ўзбекистони» (шу йил 18 январь) газетасида танқидий материал босилган эди.

Мақола газета юзини кўргандан кейин уч ой ўтгач редакциямизга СССР Давлат план комиссияси ҳузуридаги Енгил саноат давлат комитетидан жавоб келди. Жавобнинг қисқача мазмуни бундай: мақолада келтирилган барча фактлар тўла тасдиқланди, институт ишини яхшилаш учун амалий чоралар кўрилди. А. Нуралиев билан Б. Логиновга янги вазифалар юкланди.

Шундан кейин институт раҳбарлари танқидлардан қандай хулосалар чиқаришди-ю, ишни яхшилаш юзасидан қандай чоралар кўришди? Шуни очиқ айтиш керакки, институтнинг иккала раҳбари ҳам газетадаги фактларнинг тўғрилигини тан олишса-да, танқидни бўйинларига олгилари келмади. Ҳатто, улар газетада босилган мақолани муҳокама қилишда мақола авторларига туҳмат қилишгача бориб етишди. Институт ишини яхшилаш мақсадида газетага материал берган ҳамда партия йиғилишларида уларни танқид қилган кишиларни институтдан бир амаллаб «кўтариб юбориш» пайига тушдилар.

Мана бу диалогни эшитинг:

А. Нуралиев ва Б. Логинов институтнинг илмий ходими, партия бюросининг аъзоси Юнусмат Исмоиловни чақиртиришди:

— Нега юқори ташкилотларнинг эшигини санаб юрибсан? Отаметов устидан шикоят қилишга нима ҳақинг бор? Гапир!

Директор гапини тугатмай, Б. Логинов луқма ташлади:

— Отаметовни партия бюросида танқид қилишни ким ўргатди?

Исмоилов принципиаллик қилди, бўш келмади. У институтда рўй бераётган хато ва камчиликларни, Нуралиевнинг шахсиятпарастлигини, Логиновнинг принципсизлигини айтиб тураверди. Шундан кейин раҳбарлар янада қаттиқроқ «ҳужумга» ўтдилар.

Нуралиев сенинг масалангни қаерга қўйишни ўзим биламан деса, Логинов, Исмоиловга институтнинг бирорта лабораториясидан ҳам иш бермаслигини уқтирди. Исмоилов шу тарзда 45 минут сўроққа тутилди. Иш шу даражага бориб етдики, 12 йил ҳалол меҳнат қилган илмий ходим Исмоиловни институтдан кетишга мажбур қилдилар. Директор партия бюросининг аъзоси коммунист Қобилжоновни таъқиб остига олди. Қобилжонов партия бюроси йиғилишида партия Устави қоидалари бузилаётганини айтгани учун уни ҳам ҳайдаш йўлига ўтдилар. Нуралиев партия бюросига таъсир кўрсатиб, Қобилжонов устидан асоссиз туҳматлар уюштирди. Шундай қилиб, Қобилжонов ҳам институтдан кетишга мажбур бўлди.

Яна бир мисол: Институтнинг собиқ илмий ходими Ангелина Вайнштейн редакциямизга ёзган хатида бундай дейди: «Ҳаётдан ажраб қолгач» деган мақолани ўқиб, жуда қувондим. Нуралиевнинг танқидни бўғиши, кадрларни қувғинга солиши, ошна-оғайнигарчиликни авж олдираётганлиги ҳақидаги гапларга тўла қўшиламан. Мен Ростов шаҳар халқ хўжалиги институтининг йўлланмаси билан Пахта саноати Марказий илмий-текшириш институтига келиб, бу ерда ўн йилдан ортиқ ишладим. Шу давр ичида кўпгина илмий ишлар қилдим. 1953—59 йилларда хом ашё лабораториясида, сўнгра иқтисод ва меҳнатни ташкил қилиш лабораториясида ишладим. 1963 йилда диссертация ёзиш учун кандидатлик минимумларини топширдим. Шундай қилиб, ишлаб юрган кунларимнинг бирида Нуралиев мени ўз кабинетига чақирди.

— Сен ишдан бўшайсан, — деди у. — Ариза ёз.

Турли йўллар билан ариза ёзишга мажбур қилишди. Ишдан бўшашимга партия ташкилотининг секретари Логинов, илмий ходим Неткачовалар ҳам сабаб бўлдилар. Улар турли бўҳтонлар, туҳматлар уюштириб, мени Нуралиевга ёмон кўрсатишди. Айбим Неткачовани партия аъзолигига кандидат бўлолмайди, деганим ва йиғилишларда Нуралиевни, Логиновни танқид қилганлигим, холос. Шунинг учун туҳмат уюштиришиб мени севган касбимдан четлаштириб, ишдан бўшатишди».

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси механика институтининг илмий ходими Захаров редакциямизга хат ёзиб, институтдаги хато ва камчиликларнинг асосий айбдори Нуралиев эканлигини таъкидлайди. Директорга ким лаганбардорлик қилса иши юришади, ким танқид қилса «ариза ёзишга» мажбур бўлиб ишдан ҳайдалади.

Илмий кадрлар составини яхшилаш мақсадида Москвадан юборилган Королев Нуралиевнинг қўпол ҳаракатлари, сиқиғи остида касалга йўлиқиб ишдан бўшаб кетди.

Нуралиев бошқа илмий ташкилотлар кашф қилган машиналарнинг саноатга татбиқ қилинишига тўсқинлик қилади. Масалан, ўртоқ Захаров ўз сафдошлари билан механика институтида янги усулда ишлайдиган пахта тозалаш машинасини яратди. Бу машинанинг синов натижалари институтда яратилган «ЧХ-3» машинасидан анча яхши. Янги машинага металл 2-3 баравар кам кетади. Машина шундай афзалликларга эга бўлсада, у саноатдан ўз ўрнини топа олмади.

Институт иши билан чуқурроқ танишар экансиз, ишчан, қобилиятли кишиларни ишдан бўшатиш ҳоллари кўплаб содир бўлаётгани аён бўлади.

Илмий ходим Йўлдош Исмоиловга бўлган муносабат институт раҳбарларининг ҳақиқий башарасини яққол очиб беради. Бу ходим Отаметовнинг маиший бузуқлигини айтгани учунгина ишдан бўшатилди, ҳақорат қилинди.

Директор ўзига яқин кишиларни ўринсиз бўлса ҳам рағбатлантиришни яхши кўради, ўзига ёқмаган кишиларга эса тегишли мукофотни ҳам бердирмайди. 1960 йилда «ЛКМ» маркали асбоб синовини тугаллагани учун Отаметов бир ойлик иш ҳақи — 310 сўм билан мукофотланди. 1961—1962 йилларда Отаметов яна бир неча марта 310 сўмдан мукофот олди. Ваҳолонки, Отаметов 1963 йилда (мукофот олган вақтида) институтда ишламас эди. 1962 йилнинг апрель ойида «ЛКМ» асбобини синаш методикасини ишлаб чиққан Гильчик ва Йўлдош Исмоиловга берилиши лозим бўлган мукофот Гильчик билан Алимовага берилди, яъни илмий ишда қатнашмаган Алимова Йўлдош Исмоилов олиши керак бўлган мукофотни юлиб кетди. Яна бир мисол.

Газетада чиққан мақола муҳокама қилинаётган партия йиғилишида илмий ходим Головин ва Каримов мақола авторларига ҳужум қилишди. Нуралиев Головин билан Каримовнинг бу «хизмат»ини ерда қолдирмади. Институт бўйича «илмий ишларнинг яхши бажарилганлиги учун» деб тезда буйруқ чиқариб, уларни бир ойлик иш ҳақи билан мукофотлади.

Институтдаги илмий ишлар шу куннинг талабига жавоб бермаётир. Чунки нормал ишлаш учун шарт-шароит йўқ. Шу сабабли, 1963 йилда У. Улжаев, У. Мамбетов, А. Мираҳмедов, И. Умаров каби ўнлаб илмий ходимлар ишдан бўшаб кетдилар.

Институтдаги иш нега яхшиланмаётир? Институт коллективи билан суҳбатда бу саволга шундай жавоб оласиз: Нуралиев институтда 18 йилдан бери ишлайди, у институтни ўзига қолган меросдек ҳис қилади. Партия ташкилотининг секретари Нуралиевнинг сўзидан чиқмайди. Иккинчидан, бирор йиғилишда ҳеч ким уни танқид қилолмайди. Акс ҳолда, ишдан бўшатилади. Нуралиев «шерикчилик»ни севади. У, Гартман, Грязов ва бошқа илмий ходимлар ишлаб чиққан бир қанча машиналарга ўзини «шерик» қилибди.

Нуралиев маъмуриятчиликка берилиб, ўз устида ишламай қўйди.

Ўзбекистонда пахтачиликни ривожлантиришда бу институт ниҳоятда муҳим роль ўйнаши кераклиги ҳаммага маълум. Лекин шундай катта илмий ташкилотга раҳбар бўлиб турган А. Нуралиевнинг ўзи бу ишнинг моҳиятига ҳамон етиб борганича йўқ. У ўринсиз пўписалардан нарига ўтмаётир. Чунки, у яратилаётган янгиликларни — янги машиналарни, асбоб-ускуналарни эмас, балки бундан ўн йиллар олдин яратилган машиналарга қисман янгилик киритиш билан чегараланиб қолаётир. Шу вақтга қадар пахтанинг намлиги ва унинг ифлослиги чамалаб аниқланмоқда, бу соҳада зарур асбоблар яратилмади.

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, А. Нуралиевнинг ноўрин хатти-ҳаракатларини, айниқса кадрлар танлаш ва тарбиялашда йўл қўяётган хато ва камчиликларини район партия комитети, Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши ва ЦНИИХПРОМга раҳбарлик қилаётган бошқа ташкилотлар жуда яхши билади. Лекин хато ва камчиликларнинг олдини олиш ҳақида бирор кимса яхшироқ бош қотирмаётгани қизиқ.

Қизиқ бўлганда ҳам жуда қизиқ...

В. МАҲКАМОВ,
Р. ИСҲОҚОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ • 2

18 ИЮЛЬ 1964 ЙИЛ
№ 166 (12.820).

ШОНА ВА ГУЛЛАРНИ ТЎЛА САҚЛАБ ҚОЛАЙЛИК

Бу йилнинг баҳори ва ёзнинг боши пахтачилик учун ноқулай келди. Аммо пахтакорлар юз берган об-ҳаво қийинчиликларини мардонавор меҳнатлари билан бартараф этдилар, ғўзанинг тез ўсиши ва ривожланиши учун зарур бўлган барча агротехника тадбирларини изчиллик билан амалга оширдилар, ўзларининг бой тажрибаларини ишга солдилар. Натижада ғўзанинг ривожланишидаги қолоқлик қисман бўлса ҳам бартараф этилди.

Аммо бундан ҳамма жойда иш яхши, ғўзанинг ривожланишидаги қолоқликка барҳам берилди, деган маъно келиб чиқмайди. Ҳали бир қатор областларда, ишлаб чиқариш бошқармалари, хўжаликлар ва бригадаларда ғўзанинг ривожланиши ўтган йилдагига қараганда 10-15 кун кейинда қолмоқда. Хусусан, Тошкент областининг кўпгина хўжаликларида чигит ўз вақтида экилиб ва бир текис ундириб олинган бўлса ҳам, май ва июнь ойларида ёғингарчилик кўп бўлиши ва ҳаво салқин келиши натижасида экиннинг ривожи секинлашди. Оқибатда, кўпчилик майдонлардаги ғўза ҳали ёппасига гуллагани йўқ.

Ғўзанинг нормал ривожланиши учун ҳавонинг ҳарорати кундузи ҳам, шунингдек кечаси ҳам маълум даражада бўлиши керак. Аммо май ва июнь ойларида кўпинча кечаси ҳарорат 14-16 даража ва ундан ҳам паст бўлди. Айрим кунлари эса кечаси ҳавонинг ҳарорати 12-13 даражагача пастлаб кетди. Ғўза тез ривожланиши ва эрта ҳосилга кириши учун кечасию кундузи тўхтовсиз ўсиши керак. Бунинг учун эса нормал даражада ҳарорат бўлиши зарур. Шу туфайли май ва июнь ойларида кундузи иссиқликнинг етарли бўлмаслиги сабабли ғўза жуда секин ривожланди, кечаси ҳарорат янада пастлаб кетиши натижасида ўсишдан тўхтади.

Бундан ташқари, бу йил май ва июнь ойларида булутли кунлар ва кечалар ўтган йиллардагига қараганда кўпроқ бўлди. Оқибатда кўпчилик хўжаликларда ғўзанинг барги йириклашиб, (қовуқ барг), у соя жойда ўсган ғўзага ўхшаб қолди. Шу сабабли ҳозирги вақтда ғўзалар худди кунгабоқарга ўхшаб эрталаб қуёш чиққанда шарққа, кечки пайт эса ғарбга қарайди. Бу ҳолни айниқса вақтида ягана қилинмаган ёки чала ягана қилинган, ғўза туплари қалин ва кўпроқ суғорилган пайкалларда учратиш мумкин. Хулоса қилиб айтганда, ҳозирги вақтда нормал, қайчибарг бўлиб ўсган ғўзалар камроқ.

Маълумки, ғўза кун санайди. Чигит ерга тушганидан бошлаб то кўсаклар пишиб очиладиган даражага етиши учун маълум муддат керак. Бунинг устига иссиқ, қуёшли кунлар сони ҳам етарли бўлиши зарур. Вақт эса ўтиб бораётир. Июнь ойининг иккинчи ярмидан бошлаб кунлар қисқара бошлади. Республиканинг Тошкент, Сирдарё, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон АССРда кечалари ҳаво совий бошлади.

Хўш, шундай экан май ва июнь ойларида об-ҳаво шароитининг ноқулай келганлиги натижасида ғўза нормал ривожланмаганлигини ҳисобга олиб, шу кунларда нималарга кўпроқ эътибор бериш керак? Экиннинг парваришини бир кун ва бир соат ҳам бўшаштирмай, балки аксинча имкони борича кучайтириб, ҳар бир туп ғўзадаги шоналар сонини кўпайтириш, шонани гулга, гулни эса кўсакка айлантириш ва уни эрта очилтириш чораларини кўриш зарур. Даставвал, ғўзани қуёш нуридан яхши ва кўпроқ баҳраманд бўлиши чораларини кўриш зарур. Бунинг учун пайкалларнинг атрофидаги ғўзага соя бериб турган дарахтлар (тол, терак ва шунга ўхшашлар)ни буташ, уларнинг пастидаги шохларини кесиб ташлаш лозим. •

Бу йил «108-Ф» навли пахта уруғи экилган майдонларда гоммоз касалининг турли хил формасини ўтган йиллардагига қараганда кўпроқ учратиш мумкин. Бу касаллик айниқса ер ости сувлари юза жойлашган, бегона ўт босган, атрофида ҳар хил дарахтлар бўлган майдонларда кўпроқ учрайди ва ғўзанинг сўнгги даврда ривожланишига ҳамда пахтанинг ҳосилига катта зарар етказади. Ана шундай майдонлардаги ғўзанинг пастки баргларида қора доғлар пайдо бўлиб, экин танаси қоқ белидан синиб кетади, ёки пастки барглар сарғайиб тўкила бошлайди. Демак, ғўзанинг ўсиши тўхтайди ва ҳосили кеч пишади ва кам бўлади.

Гоммоз касали аломатлари пайдо бўлган майдонларда ғўзани эгат ташлаб суғориш, сувдан олдин 20 июлгача азотли ўғитлар билан озиқлантириш, агар ғўза сув талаб бўлмаса, икки томонлама қуруқ культивация қилиш керак бўлади. Бу тадбирлар гоммоз касаллигига учраган ва баргининг бир қисми тўкилиб кетган ғўза тупларида тезда янги барглар пайдо бўлишига ва шу тариқа гоммоз касалининг зарарли оқибатларини камайтиришга имкон беради.

Тошкент, Сирдарё, Самарқанд ва Андижон областларининг бир қатор бошқармаларида ўргумчаккана ғўзанинг баргини зарарлантиряпти. Масалан, Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги Куйбишев номли колхознинг бир неча бригадасида айрим ғўза тупларидаги барглар қизариб, ўсимлик ўсишдан тўхтаган ва шоналари тўкилиб кетяпти. Бу ўргумчаккана етказган зарарнинг оқибатидир. Агар шошилинч чора кўрилмаса, ўргимчаккана битта ҳам қолдирмай қириб ташланмаса, у бошқа бригадаларнинг майдонларидаги ғўзага ҳам тарқалиб, катта зарар етказиши турган гап. Бу ҳашаротнинг энг хавфли томони шундаки, у шундай ҳам ривожланишдан орқада қолган ғўзанинг ўсишини бутунлай тўхтатиб қўяди, ўргумчаккана зарар етказган ғўза барги орқали ҳаводан баҳраманд бўлолмайди. Натижада ҳосил бўлган шона, гул ва ҳатто кўраклар тўкила бошлайди.

◆

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

◆

Шуни унутмаслик керакки, ғўза яхши озиқланиши ва нормал ривожланиши учун биргина илдиз ва томирларнинг ўзи кифоя қилмайди. Ғўза баргидан ҳам озиқланади. Яхши ривожланган ва соғлом барг ғўза томири орқали олган озуқани шоналарга тайёрлаб берувчи ўзига хос лаборатория ролини ўйнайди. Соғлом ва яхши ривожланган барги бўлмаган ғўзадан мўл ва арзон ҳосил кутиш булутсиз осмондан ёмғир кутиш билан баравар.

Тажрибали деҳқон ғўзанинг ҳолатига, баргига қараб баҳо беради, унинг ўғитга ёки сувга бўлган талабини ҳам баргига қараб белгилайди. Бу жуда осон, бунинг учун лабораториядан фойдаланишнинг ҳожати йўқ. Ғўзани сер ҳосил қилиш учун вақтида озиқлантириб, суғориб, қатор ораларни культивация қилиб туришдан ташқари, экинни ҳашаротдан ҳам омон сақлаш, айниқса ўргумчаккана зарар етказишига йўл қўймаслик лозим. Ғўзамга ўргумчаккана зарар етказмасин деган пахтакор карталарнинг атрофида бегона ўтларнинг ўсишига йўл қўймаслиги, пахта майдонлари орасидан ўтган йўлларда чанг кам кўтарилиши учун унга вақти-вақти билан сув сепиб туриши зарур. Бундан ташқари ҳар эҳтимолга қарши картанинг кўчага туташган қисмидаги 5-6 қатор ғўзани азот ва калий ўғитлари билан қўшимча озиқлантириш керак. Чунки, ўргумчаккана даставвал картанинг четидаги ғўза тупларида пайдо бўлади ва шу сабабли ана шу ердаги ғўза туплари ўргимчакканадан зарарлангудай бўлса, унда тез янги барглар пайдо бўлади.

Бухоро, Самарқанд ва бошқа айрим областларнинг бир қатор бошқармаларида бу йил ғўза карадринадан анча зарар кўрди. Бу зарарли ҳашарот кўпроқ тарқалган майдонларда ғўза тупларида барг ва ўсиш шохлари қолмади. Баъзи жойларда карадрина ҳатто янги пайдо бўлган ҳосил тугунчаларини ҳам еб қўйди. Ғўзанинг барги бўлмаса шона ва гул тугмайди, бинобарин, ҳосил ҳам бўлмайди.

Карадрина етказган зарарнинг оқибатларини тезда бартараф этиш, ғўза тупларида янги ва соғлом барглар, шона ва гуллар пайдо қилиш ва мўл ҳосил олиш учун экинни дарҳол азотли, фосфорли ва калийли ўғитлар билан озиқлантириб, сифатли суғориш зарур. Аммо азотли ўғит билан озиқлантиришни кечиктириш ярамайди. Акс ҳолда ғўза ғовлаб кетиб, кеч ҳосилга киради. Бундан ташқари озиқлантирилган ва суғорилган экин қатор ораларини обитобида сифатли культивация қилиш, ўтоқ қилиш йўли билан пайкалларни бегона ўтлардан тўла тозалаш ва тупроқни юмшоқ ҳолда сақлаш ҳам карадринадан зарарланган ўсимликнинг тез ривожланиб, мўл ҳосил тўплашига имкон беради.

Ғўзани минерал ўғитлар билан эрта озиқлантиришда ҳикмат кўп. Об-ҳаво шароити қулай келган йилларда бу айниқса яхши фойда беради. Аммо бу йил май ва июнь ойларида об-ҳаво шароити ноқулай келганлиги сабабли экинга эрта муддатларда берилган ўғитнинг фойдаси ўтган йиллардагига қараганда камроқ бўлди. Шу сабабли ана шу майдонлардаги экинни яқин кунлар ичида фосфорли ўғит, гўнг билан яхшилаб озиқлантириш, «шарбат» оқизиш катта аҳамиятга эга. Истисносиз барча колхоз ва совхозларда июль ойи ичида ғўза фосфорли ўғитлар билан озиқлантирилса ва «шарбат» оқизилса, бундан фақат фойда кўрилади.

Сирдарё ва Тошкент областларининг ғўзаси июнь ойининг охирида суғорилган бир қатор колхоз ва совхозларида ҳозирги вақтда экиннинг сув талаб бўлганлиги сезилмаяпти. Чунки, кечалари ҳаво салқин бўлиб, кундузи ҳаво булут бўлган кунлар кўп бўлди. Бошқача қилиб айтганда ғўзанинг баданига чинакам иссиқ ўтгани йўқ.

Ҳавонинг иссиқлик ҳарорати нормал бўлганда июль ойида ҳар туп ғўзадан бир соат ичида ҳавога 200-350 грамм сув чиқиб кетади. Бошқача қилиб айтганда бир гектар ерда 100 минг туп кўчат бўлса, бир соатда ҳавога 20 тоннадан то 35 тоннагача сув буғланиб кетади. Шу сабабли, ғўза туплари атрофида 60-70 процент намликдаги тупроқни сақлаш учун ер ва тупроқ шароитига қараб, ғўзани ҳар 12-15 кунда сифатли суғориб туриш лозим. Агар шундай қилинмаса июнь ойида пайдо бўлган тугунчаларни қўлдан бой бериб қўйиш мумкин.

Ҳаво ҳар қанча паст келганлигига қарамай, бу йил июнь ойининг бошларида кўпчилик майдонлардаги ғўзалар шона кўрсатди. Масалан, Тошкент область, Бўка бошқармасидаги Тельман номли колхознинг Ҳакимполвон Қодиров бошлиқ бригадасида ғўзалар 3 июнда шоналай бошлади. Маълумки, шонанинг гулга айланиши учун 30 кун вақт керак. Ҳакимполвон Қодиров бригадасида ғўзалар 3 июлда гуллади. Агар дастлаб пайдо бўлган шона тўкилиб кетмаса, у орадан роса 30 кун ўтгач гулга айланади, гулдан пайдо бўлган кўсак эса 60 кундан кейин очилади. Демак, Ҳакимполвон Қодиров бошлиқ бригаданинг ғўзаларида дастлабки кўраклар 3 сентябрда очилади ва 10 сентябрда ана шундай ғўза тупларида 3-4 донадан 5-7 грамм пахтаси бўлган нормал кўсакларни учратиш мумкин бўлади. Бу бригадада агар гектарида ўрта ҳисобда 80 минг тупдан кўчат бўлса, 10 сентябрда гектарида 15 центнердан 21 центнергача пишган пахтага эга бўлинади.

Қўшни колхознинг бригадасида агротехника тадбирлари ўз вақтида амалга оширилмаганлиги, ғўза сифатсиз парвариш қилинганлиги сабабли 10 июнда шона кўрсатди. Бу шоналар 10 июлда гулга айланди. Агар ана шу гуллар бирон сабабга мувофиқ тўкилиб кетмаса, 10-15 сентябрга бориб очилади. 1 гектар майдонда 80 минг туп кўчат бўлса, бу вақтда 4-5 центнер пахта пишган бўлади. Бундан кўриниб турибдики, ғўзани эрта шоналатиш ва гуллатиш нақадар катта аҳамиятга эга. Ғўза қанча эрта шона кўрсатса ва гулласа ҳосил ҳам шунча эрта етилади. Ҳосил тош босади, толаси сифатли бўлади. Энг муҳими йиғим-терим ишларини кенг машиналаштириш имконияти туғилади. Чунки кўсакларнинг асосий қисми сентябрнинг ўрталарида, энг кечи билан ойнинг охирида очилади ва машина теримини бошлаб юбориш мумкин бўлади. Шу сабабли июнь ойида ва июннинг биринчи ярмида пайдо бўлган ҳар бир шона ва гулни асрашга ҳаракат қилиш ва тўкилиб кетишига йўл қўймаслик, уларни эрта муддатларда очиладиган кўсакларга айлантириш керак.

Аммо шуни унутмаслик керакки, эрта пайдо бўлган шона ва гулларни сақлаб қолишнинг ўзига хос қийинчиликлари ҳам бор. Агар эрта пайдо бўлган шона ва гул қуёш нуридан яхши баҳраманд бўлмаса, иккинчи томондан экин вақтида озиқлантирилмаса ва суғорилмаса интенсив равишда пайдо бўлаётган гул ва шоналарнинг ҳаммасини сақлаб қолишга кучи етмайди, яъни ғўза ердан ўғит ва сув орқали олаётган куч у шона ва гулларни кўпроқ пайдо қилиш ва сақлаб қолиш учун сарфлаётган кучдан камлик қилиб қолиши мумкин. Шу нарса маълумки, ғўза туплари ердан олган озуқанинг ярминигина шона, гул ва кўракларга сарфлаб, қолганини ўзида қолдиради. Бундан ташқари эртаги шона, гуллар ғўза туплари ҳар соатда тупроқ шароитига қараб 200-350 граммгача сувни буғлатиб чиқариб юборадиган даврда пайдо бўлади. Худди шу даврда тупроқдаги намлик даражаси 60 процентдан камайиб кетса, эрта пайдо бўлган шона ва гулларнинг бир қисми тўкилиб кетади.

Нормал ривожланаётган ғўзада ҳар уч кунда биттадан шона, гуллаш даврида эса ҳар уч кунда биттадан янги гул пайдо бўлиб, улар кўпая борган сари ўсимликнинг азот, фосфор, калий ва бошқа хил ўғитларга бўлган талаби ҳам кун сайин ошиб боради. Худди шу даврда ғўза томири орқали ердан ва барги орқали ҳаводан яхши озиқланиши керак. Бунинг учун, биринчидан пахта майдонларида бегона ўтлар бўлмаслиги, ғўза солинган ўғитнинг ҳаммасидан якка ўзи тўла баҳраманд бўлиши, иккинчидан тупроқ ҳар доим юмшоқ, донадор бўлиши, учинчидан ундаги намлик даражаси камида 60-70 процент атрофида бўлиши зарур.

Ҳосилнинг мўл бўлиши ва эрта етилишида муҳим агротехника тадбирларидан бири ҳисобланган чеканкани ўз вақтида ва сифатли ўтказиш ҳам катта аҳамиятга эга. Агар чеканка вақтида ўтказилмаса, ғўза ҳосилга эмас, балки ўсишга зўр беради, ғовлаб кетади. Натижада бор гул ва кўсаклар ҳам кеч етилади.

Чеканкани қачон бошлаш керак, деган савол туғилиши мумкин. Чеканкани ўтказганда чигит қайси муддатда экилганлигини, ғўзанинг қай даражада ривожланганлигини, кўчат сонини, ер ости сувлари юза ёки чуқур жойлашганлигини ҳисобга олиш лозим. Минерал ўғитларнинг йиллик нормаси тўла солиб бўлинган, ҳар туп ғўзада 20-25 та шона ва етарли миқдорда гул пайдо бўлган майдонларда чеканкани 16 та ҳосил шохи пайдо бўлишини кутмасдан, 11-12 та ҳосил шохи пайдо бўлгандаёқ бошлаш яхши натижа беради. Чеканкани имкони борича машина билан ўтказишга ҳаракат қилиш керак. Чунки бу биринчидан кўп миқдордаги меҳнат ва маблағни тежаш ва иккинчидан чеканкани тезроқ тамомлаш имконини беради. Айни вақтда ғўза тупларидаги ҳосил бермайдиган эркак шохларни қўл билан юлиб ташлаш керак.

Чеканка олдидан ғўзани суғориш яхши фойда беради. Ўз вақтида ва сифатли ўтказилган чеканка шоналарнинг тўкилишини тўхтатади, гуллар тезроқ кўсакка айланади, кўсаклар эса тез тўлишиб, барвақт очилади, пахта тош босади.

Аксарият майдонлардаги ғўза ёппасига гуллаган, олди ғўзаларда кўсак пайдо бўлган бўлса ҳам, бу йил экиш бир мунча кечикканлиги ва кўкламда об-ҳаво шароити ноқулай келганлиги сабабли ҳали каттагина майдондаги ғўзалар гуллагани йўқ, шоналаш фазасида турибди. Ҳар бир туп ғўзадаги шоналар сонини кўпайтириш, ҳар бир шонани гулга, гулни кўсакка айлантириш мўл ҳосил етиштиришнинг асосий гаровидир. Шу сабабли пахтакорлар фидокорона меҳнат натижаси бўлган шона ва гулларни тўла сақлаб қолишлари ва уларни сифатли, эртапишар пахтага айлантириш учун барча зарур чораларни кўришлари зарур.

А. ДАДАБОЕВ,
биология фанлари доктори.

ИЛҒОР ҒАЛЛАКОРЛАРИМИЗ

РОМИТАН бошқармасидаги «Коммунизм» колхозининг Рўзигул Мухаммедова бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси 65 гектар майдондаги буғдойнинг гектаридан 41,5 центнердан ҳосил олди. Суратда: ўртоқ Р. Мухаммедова.

Н. Глауберзон фотоси.

Пахта далаларида

— Сувчилик менинг энг севган касбим, — дейди Пойариқдаги «Правда» колхозининг аъзоси Бобоқул Юнусов. У ғўзани суғоришда сифон трубалардан фойдаланиб, сменада 1,5-2 гектар майдондаги ғўзани сувга қондирмоқда. Унинг ҳамкасблари Кубай Исмоилов, Шомирза Худойбердиевлар ҳам нормани икки ҳисса бажармоқдалар.

Т. Суяров.

●

Марҳаматдаги «Комсомол» колхозининг Ғ. Умматов, С. Насриддинов, И. Жияналиев, Ғ. Ғозибеков каби тажрибали сувчилари ғўзани тунда суғормоқдалар. Улар тунги суғориш нормасини ошириб бажармоқдалар.

Х. Мирзакаримов.

●

Киров бошқармасидаги (Фарғона области) «Партия XX съезди» совхозининг Аббос Ғиёсов, Алижон Ғаниев ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ғўзани озиқлантириш, суғориш ва қатор ораларини юмшатиш бир-бирига боғлаб олиб борилаётганлиги туфайли ғўза яхши ривожланмоқда.

А. Солиев.

ТЎЛҚИНЛАР ҚЎЙНИДА

Орол мавж урмоқда. Тўлқинлари бешик-бешик бўлиб тебранаётган денгизда пўртана кўтарилди. 528-мотофелюга эса тўлқинларни писанд қилмай, олға сузиб бормоқда.

Тўрт кишидан иборат экипаж денгизнинг шамолдан бесаранжом бўлаётганига қарамай, енг шимариб ишга тушди. Иш тобора қийинлашди. Шторм кўтарилди, унинг кучи 7-8 баллга етди. Бундай пайтда ҳатто бухтада ҳам ишлаш қийин. Лекин Убайжон Азиров бошлиқ экипаж штормни енгиб, балиқ тутишни давом эттирди. Шу куни мотофелюга қирғоққа 428 килограмм балиқ олиб қайтди.

Убайжон Азиров ким деб ўйлаpсиз. У Мўйноқ саноат ишлаб чиқариш зонасидаги «Октябрь 15 йиллиги» колхозининг жасур, ишнинг кўзини биладиган балиқчиси. Бу ёш йигитнинг кўкрагида порлаб турган Ленин ордени балиқчининг ишдаги жасоратидан далолат бериб турибди. Колхоздаги кекса балиқчилар ҳам бу ёш йигитдан маслаҳат сўраб турадилар, тажрибаларини ўртоқлашадилар.

Убайжон бу шуҳратга меҳнат билан эришди. У Оролнинг зилол сувида, бепоён денгизда узоқ-узоқларга сузиб, ҳаммадан кўп балиқ овлаб донг таратди. Илгари у ёлғиз ишлар, кўп балиқчиларни орқада қолдириб, планга қўшимча центнерлаб балиқ топширарди.

Убайжон 528-мотофелюга экипажига аъзо бўлиб кирди. Балиқ овлашда тажриба орттирган жасур йигит тез орада экипаж ҳурматини қозонди. Энди уни мотофелюга командири қилиб тайинладилар.

Мотофелюганинг бир йиллик плани 540 центнер. Убайжон бошлиқ экипаж апрель ойидаёқ қабул пунктига 650 центнер балиқ топшириб, йиллик планни 117 процент бажарди.

Ана шундан буён мажбурият ҳисобига балиқ топширила бошланди. Улар мавсум охиригача яна 540 центнер балиқ топшириб, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллик юбилейи шарафига бир йилда икки йиллик планни бажаришга аҳд қилган эдилар. 1 июнда Азиров бу мажбурият ҳам бажарилганлиги тўғрисида рапорт берди.

Бундан икки йил муқаддам Убайжон Азиров етти йилликда 2500 центнер балиқ тутиш мажбуриятини олган эди. Моҳир балиқчи ўз ваъдасини муддатидан олдин бажарди. У ҳозиргача 2544 центнер балиқ овлади.

Мўйноқликлар Убайжон Азировга катта ишонч билдириб, уни Ўзбекистон ССР Олий Советига депутат қилиб сайлаганлар. Убайжон жамоат ишларини сидқидилдан бажариш билан бирга меҳнатда намуна, жасорат кўрсатмоқда.

М. УМАРОВ.

РАЙХОН Хуркенбоева Хўжаобод бошқармасидаги Куйбишев номли колхознинг илғор сут соғувчиларидан ҳисобланади. У ўзига бириктириб қўйилган 28 бош сигирнинг ҳар биридан бу йил 1600 литрдан сут соғиб олиш ҳақида берган ваъдасини бажариш учун курашмоқда. Суратда: ўртоқ Р. Хуркенбоева.

У. Раҳимов фотоси.

СЎЗ САНЪАТКОРЛАРИНИНГ ИНТЕРНАЦИОНАЛ ҲАМКОРЛИГИ

«Мен деразалари дунёнинг тўрт томонига қараган, ҳамма маданият шабадалари атрофида эсиб турган уй қуришни орзу қиламан. Бироқ мен уйимнинг томини бўрон ағдариб кетмаслигини истар эдим. Ватанимнинг маданияти менга бошпана бўлмоғи керак».

Ганди бир вақтлар шундай деган эди. Унинг бу сўзлари Осиё ва Африка прогрессив ёзувчиларининг ҳаракат, мақсадларини жуда яхши тушунтириб беради.

Бир-бирига яқин қўшни бўлган мамлакатлар ҳам мустамлака тўсиқлари орқасида неча юз йиллар давомида бир-бирлари ҳақида ҳеч нарса билмай келдилар. Бир вақтлар мамлакатларнинг гуруҳларини бир-бирига боғлаб келган традицион маданият иплари ҳамма замонлардаги мустамлакачиларнинг севган принципи— «Бўлиб ташла ва ҳукмронлик қил» деган принципи туфайли бир-биридан ажралиб қолаверди.

Иккинчи жаҳон урушида тараққиёт кучларининг ғалаба қозониши мустамлакачилик системаси тугай бошлаганлигидан дарак берди. Аввал Осиёнинг, сўнгра эса Африканинг ҳам мамлакатлари бирин-кетин тинч йўл билан ёки қуролли кураш йўли билан озодликка эришдилар ва мустақил ривожланиш йўлига тушиб олдилар.

Мустақиллик ўз миқёси жиҳатидан ғоят катта янги проблемаларни вужудга келтирди. Озод бўлган мамлакатларнинг ижодий интеллигенцияси олдида ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган маданиятни—миллий маданиятни яратиш проблемаси кўндаланг қилиб қўйилди. Бу проблема ўтмишдан қолган маданий меросни ўзлаштириш ва уни маданиятнинг янги формалари ва жанрлари билан уйғунлаштиришни талаб қилар эди. Дунёнинг бутун тўрт томони билан кенг алоқалар ўрнатиш ва, биринчи навбатда, икки қитъа—Осиё ва Африка қитъаларининг маданият арбоблари ўртасида бир вақтлар вужудга келган мустаҳкам ижодий алоқаларни тиклаш ана шу проблеманинг ҳал этилишини жуда қатъий талаб қилди.

Осиё ва Африка ёзувчилари ҳаракати ана шундай бошланиб кетди.

Бу ҳаракатда актив қатнашиб келаётган совет адиблари ўз олдиларига иккита мақсадни қўйдилар. Бу икки мақсадни бир вазифанинг икки аспекти деб аташ мумкин. Совет адиблари ўз қаламкаш қардошларига бир хилда бўлган проблемаларни ҳал қилишда орттирган катта тажрибалари билан ёрдам беришга тайёр эдилар ва улар айни бир вақтда кўҳна қитъаларнинг озод қилинган ерида вужудга келган янгиликдан ҳам баҳраманд бўлишга интилдилар. Совет ёзувчилари Осиё ва Африка ёзувчилари ҳаракати бошланганидан бери бирбирига ўзаро таъсир кўрсатишнинг зарурлигини таъкидлаб келмоқдалар.

Осиёдаги кўпгина мамлакатларнинг ва Қора Африкадаги беистисно ҳамма мамлакатларнинг лингвистик карталарига назар ташласангиз, улар лахтак кўрпа тўғрисидаги хотираларни эсга туширади. Тиллар ва адабиётларнинг ҳатто бир мамлакат доирасида ўзаро бир-бирига таъсир кўрсатиш проблемаси тўғрисидаги масала яқингинада мустамлака бўлган кўпгина мамлакатлар учун мушкул масалалигича қолиб келмоқда.

Бу масаланинг кўп миллатли ва кўптилли Совет Иттифоқида ҳал қилиниш тажрибаси, барча совет адабиётларининг ўзаро алоқа ва бир-бирини ўзаро бойитиш тажрибаси, айтайлик, қўшни Ҳиндистонда муваффақиятли фойдаланилиши мумкин. Зотан, Ҳиндистоннинг конституциясида мамлакатнинг расмий тиллари сифатида ўн тўртта тил кўрсатилади. Ҳолбуки, Ҳиндистонда 200 дан кўпроқ тил ва лаҳжалар мавжуд деб ҳисобланади. Британия мустамлакачилари Ҳиндистонга «инъом» этган маориф системаси шундай ташкил этилган эдики, ўқимишли кишилар Шекспирни ва урду ёзувчисининг асарларини ёддан билишар эди-ю, аммо Малаялам адабиётини яхши билишмас эди.

Шунинг учун ҳам Ҳиндистон, Бирма, Цейлон, Гана, Гвинея, Сенегал ва Малининг бу проблемани ҳал қилишдаги совет методларига қизиқиши қонуний бир ҳолдир.

Бизнинг мамлакатимизда асрлар оша қиммати сўнмайдиган, инсониятнинг олижаноб идеалларини —мазмуни эътибори билан бахт-саодат учун ва ер юзида яшаб турган ҳар бир инсоннинг маънавий бойликларини тўла рўёбга чиқариш учун курашни ифодаловчи инсонпарварликни, озодлик, тинчлик, демократия ва тараққиётни қарор топтирувчи адабиёт яратилди ва яратилмоқда. Совет адабиёти ўзининг традицион интернационализми билан қонуний фахрланади ва совет ёзувчилари: биз яратган ҳамма маънавий бойликларимизни Осиё, Африка ва бутун дунёнинг прогрессив адабиёти билан баҳам кўришни ва шу билан бирга, совет адабиётини жаҳон адабиётининг барча хазиналари билан бойитишни ўз бурчимиз деб биламиз, демоқдалар.

Ёзувчи ўз асарларида яшайди. Шарқда «ўқилмаган китоб—ўлик нарса, ўқилаётган китоб эса минг-минглаб кишилар ҳаётида яшайди» дейдилар. Осиё ва Африка ёзувчилари ҳаракатининг асосий вазифаси кўп кишилик конференцияларда тантанали резолюциялар қабул қилишдан иборат эмас, балки узоқ Нигерия китобхонларига ўзбек ёзувчиларининг асарларини етказиб бериш ва ўзбек пахтакорига Жазоир шоирларининг шеърларини тақдим этишдан иборат.

Тошкентда ўтказилган конференция Осиё ва Африка ёзувчилари ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлаш соҳасидаги вазифаларни амалий ҳал этишнинг мисоли бўла олади. Шу конференция қарори билан Цейлонда Осиё ва Африка ёзувчиларининг доимий ишловчи бюроси ҳамда Осиё ва Африка ёзувчилари билан алоқа миллий комитетлари тузилди. Тошкент конференциясининг қарори билан бюро Африка—Осиё адабиёт журнали нашр этишни, шу қитъалардаги мамлакатларда босилиб чиққан китобларни таржима қилиш ва нашр этишни ўз зиммасига олиши керак эди. Тошкент конференциясининг қабул қилган резолюциялари қандай катта аҳамиятга эга эканлигини баҳолаш учун сўз топиш қийин. Тошкент конференциясининг резолюциялари Қоҳира конференцияларида тағин ҳам ривожлантирилди. Осиё ва Африка адабиётларида прогрессив тенденцияларнинг ўсишига ёрдам берган бу қарорлар мустамлакачилар ва янги мустамлакачилар адабиёт соҳасида агрессиялар ўтказиб келаётган бир шароитда қабул қилинганлигини эсга олганимизда, бу резолюцияларнинг аҳамияти нечоғли катта эканлиги янада равшанроқ бўлиб қолади.

Маданият эркинлигини ҳимоя қилиш деб аталган машъум конгресс, Ўрта Шарқдаги Америка дўстлари жамияти, маънавий қайта қуролланиш армияси, Осиё, Форд, Рокфеллер фондлари инсоннинг яккалаб қўйилганлиги ва ожизлиги назариясини пропаганда қилиш билан Осиё ва Африка интеллигенцияси орасида, айниқса миллий-озодлик кураши мактабини ўз бошидан кечирмаган ёшлар орасида пессимистик, индивидуализм, умидсизлик кайфиятларини тарқатишга, ёшларнинг яратувчилик руҳини сўндиришга ва шу тариқа ўз хўжайинларининг эндигина мустақиллик олган мамлакатларга иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан суқилиб киришини осонлаштиришга интилмоқдалар.

Осиё ва Африканинг прогрессив адиблари душманларнинг бу ҳужумига халққа хизмат қилувчи чинакам ватанпарварлик асарларини қарама-қарши қўймоқдалар. Доимий ишловчи бюро раҳбарлигига суқилиб кириб олган ва бюронинг ижодий активлигини шовқин-суронли сиёсатбозлик билан алмаштиришга интилаётган, бадиий ва ғоявий жиҳатдан юксак адабиёт ўрнига, қалин папкалардаги «антиимпериалистик» резолюциялар ёзишга ҳаракат қилаётган кишилар Осиё ва Африка ёзувчилари ҳаракатига катта зарар етказмоқдалар. Бу кишилар истаган ёки истамаган ҳолда, ўз ҳаракатлари билан империалистларга қарши оғизда шовқин-сурон кўтариб курашганлари билан амалда уларга ёрдам бермоқдалар.

Африка—Осиё ёзувчиларининг форумларида қатнашувчи совет ёзувчиларига ижодкорларимизнинг таржима соҳасидаги фаолиятини намойиш қилувчи ҳамда Совет Иттифоқида Осиё ва Африка ёзувчиларининг асарларини, шу жумладан совет адибларининг ижодий фаолиятини ҳам оммалаштирувчи китоб виставкалари ташкил этиш традиция бўлиб қолди. Виставкага қўйиладиган китобларни танлаш вақтида совет ёзувчиларининг Осиё ва Африка мамлакатларига бағишланган асарларига катта эътибор берилиши табиийдир. Улар орасида Ойбекнинг Покистон ҳақидаги романи, Шароф Рашидовнинг «Кашмир қўшиғи» лирик қиссаси. Ҳамид Ғуломнинг «Қитъалар уйғоқ» шеърлар тўплами сингари асарлар бор. Жаҳоннинг кўпгина тилларига таржима қилинган бу китоблар орасида Озарбайжон ёзувчиси Мехти Гусейннинг Туркия ҳақидаги очерклари, эстон ёзувчиси Юхан Смулнинг Япония тўғрисидаги очерклари, туркман ёзувчиси Қора Сейтлиевнинг Ҳиндистон тўғрисидаги шеърлар тўплами, рус ёзувчиларидан Борис Полевойнинг Хитой тўғрисидаги ва Павел Антакольскийнинг Вьетнам тўғрисидаги очеркларини учратиш мумкин. Бундай китоблар ҳозир шунчалик кўпки, уларни газета мақоласида бирма-бир санаб чиқиш мумкин эмас.

Совет ёзувчилари асарлари виставкасида Ўрта Осиё ва Закавказье ёзувчиларининг чет тилларга таржима қилинган асарлари катта ўринни эгаллайди. Инглиз тилига таржима қилинган ўзбек новеллалари ва ўзбек поэзияси тўпламлари. Асқад Мухторнинг «Опа-сингиллар» романи ва бошқа кўпгина асарлар шулар жумласига киради.

Совет ёзувчилари, қалам ўзларининг қуроли эканлигини ҳамиша эсда тутадилар. Тарих бу қуролнинг қандай қудратли куч эканлигига жуда кўп далиллар келтирди. Ана шу қурол билан улар бундан буён ҳам курашадилар, буржуазия идеологиясининг бузғунчилик таъсирига қарши ва адабиётни шиорлар йиғиндисига айлантириш, уни бадиий образ ва инсон қалбига кириш қудратидан маҳрум қилиш йўлидаги уринишларга қарши кураш олиб бораверадилар.

Ўрта аср ҳинд шоири бундай деган: «Чироққа ҳар хил ёғ қуйиш ва унга ҳар хил пилик солиш мумкин бўлса ҳам, у ёна бошлагач, бир хил нур беради ва ҳаммага бир хил нур сочади».

Совет адабиётининг чироғи ҳақиқат нури, Октябрь нури билан порлаб келди ва порлай беради.

М. САЛГАНИК.

3 СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
18 ИЮЛЬ 1964 ЙИЛ
№ 166 (12.820).

ШАХМАТ ЎЙИНИ—САНЪАТ

Анатолий Васильевич Луначарскийнинг архивида 1925 йилга тааллуқли ажойиб бир хат сақланган. Транспорт ишчилари союзи Москва бўлими шахмат секциясининг раиси А. Новиков маориф халқ комиссаридан шахмат ҳақидаги ўз фикрини айтиб беришни илтимос қилади. Уша пайтда Новиков «Ҳозирги замон ёзувчилари ва шоирлари шахмат ҳақида» деган тўпламини тайёрлаш ва бу билан шахматни кенг оммалаштиришни ўз олдига мақсад қилиб қўйган эди. Луначарскийнинг жавоби ҳам ана шу тўпламдан жой олиши мўлжалланган эди. Жуда бандлиги туфайли Анатолий Васильевич бу хатга оид жавобини кечикиброқ беради. 1928 йили ёшлар ўртасида бадиий иш олиб бориш бўйича кенгаш ўтказилади. Кенгашда Луначарский «санъат ва ёшлар» деган темада доклад қилди. Докладдан сўнг Анатолий Васильевичга кўпгина саволлар беришди. Саволлардан бири шундай бўлган: Шахматни ва картани яхши ўйнай билишни санъат деса бўладими? Мана Луначарскийнинг жавоби: «...Карта ва шахмат ўйинини санъат деб бўладими? Мен ўйлайманки, усталик билан карта ўйнашни санъатнинг энг паст, энг кичик, ҳеч нарсага арзимайдиган тоифасига киритиш мумкин. Чунки, карта бу ҳаётнинг юзаки, соҳта аксидир... Карта ўйинида бахт, омад деган нарса катта аҳамиятга эга... Қай даражада усталик қилманг, омадингиз келмаса ютқизасиз. Картачи тасодифий ходисалар билан боғлиқ ва тақдирига, бахтига ишенган ҳолда ўйнайди, шунинг учун картачилардан ҳам иримчироқ одамлар бўлмайди. Шу жиҳатдан бу йўлдан оздирувчи ўйиндир... Карта ўйини одамни ўзига тортади, унга сунъий ҳаяжонланиш бахш этади, ундаги очкўзликни орттиради, беҳуда ютқизиқларга олиб келади ва шунинг билан бирга, уни тақдирга ва тақдирнинг киши устидан ҳукмрон эканлигига ишонч ҳосил қилишга ундайди.

Шахмат, бу тенг кучлар курашидир. Шахматда омад деган нарса бўлмайди. Рақибингиз қандай имкониятларга эга бўлса, сиз ҳам шундай имкониятларга эгасиз. Комбинациялар, доналарни қулай жойлаштириш йўли билан чексиз турлича маневрлар қилиш имконияти яратилади. Бу кишини ўзи ўзига хўжайин бўлишга, бошқаларни эса тенг жиддий рақиб деб билишга ўргатади. Бу ўйин ижодкорликни ўстиради, маълум нормаларга бўйсунишни тақозо қилади. Чунки, бусиз ғолиб чиқиш мумкин эмас. Бу ҳаддан ташқари тарбиявий, фойдали ўйиндир. Сиз бу ўйиннинг ҳақиқий устаси бўлганингиздагина шахмат санъатга айланади. Шундай бўлганидан кейин шахмат ўйини — санъатнинг маълум бир турига киради, деб ҳисобламоқ лозим...»

М. МУҲИДДИНОВ.

Пахтазорда жавлон уриб меҳнат қилаётган ота-оналар хотиржам бўлиб ишлайверишлари мумкин, чунки уларнинг жажжилари меҳрибон мураббиялар қўлида эъзоз билан тарбияланишяпти. Тошкент область, Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли «Шарқ юлдузи» колхози меҳнаткашлари учун яхши шароит яратиб берилган. Бу ердаги 120 болага мўлжалланган болалар боғчасида колхозчиларнинг фарзандлари лаззатли овқат, ширин уйқу, қувноқ ўйинлар, тарбиячиларнинг чексиз меҳр-муҳаббатидан баҳраманд бўлмоқдалар.

Суратда: боғча ётоқхоналаридан бирида жажжилар мириқиб дам олишяпти.

И. Глауберзон фотоси.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

ДЕБОЧА

Тошкент телевидение студияси пайшанба куни «Гуллаб — яшна, Қарши чўллари!» деган мазмунли эшиттиришлари билан телетомошабинларни хурсанд қилди. Серқуёш ўлкамизнинг жанубидаги келажаги янада порлоқ, йилдан-йилга гуллаб-яшнаётган Қашқадарё области ҳақидаги бу эшиттириш Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Коммунистик партияси ташкил топганлигининг шонли 40 йиллигига бағишланди.

«Қарши чўли — мўл-кўлчилик ўлкасига айланади» деган суҳбат, «Қарши — Амударё» йўл қурилиши ҳақидаги телевизион очерк, Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарларининг саноат корхоналари ҳақидаги очерк ва «Сув келади, нур келади» деган эшиттиришларда ўлкамиз тўйига муносиб туҳфа тайёрлаётган қашқадарёлик азаматлар ҳақида, чўлдаги янгича ҳаёт ҳақида ҳикоя қилинади. Область халқ талантлари ва артистлари ижросидаги концерт, «Холисхон» спектакли ҳам телетомошабинларга жуда манзур бўлди.

Тошкент телестудияси республикамизнинг ҳар бир области ва Қорақалпоғистон АССРга бағишланган бир кунлик махсус программалар тайёрлаб яхши иш қилди.

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

ПОЛЬША АЗИЗ МЕҲМОННИ ОРЗИҚИБ КУТМОҚДА

ВАРШАВА, 16 июль. ТАСС мухбири В. КУЗНЕЦОВ хабар беради: Поляк халқи шонли байрамни — халқ Польшасининг 20 йиллигини тантана билан нишонлашга ҳозирлик кўрмоқда. Шаҳар ва қишлоқлар байрам либосига бурканмоқда. Уртоқ Н. С. Хрушчевнинг юбилей тантаналарига келиши ҳақидаги хабар республикага яшин тезлигида тарқалди.

Мамлакатимиз раҳбарларининг ўзаро визитлари ва учрашувлари Польша—Совет муносабатларида анчадан бери яхши традиция бўлиб қолди. Бу визит ва учрашувлар халқлар дўстлиги ва қардошлигини янада чуқурлаштиришга, иккала мамлакатнинг ўзаро ҳамкорлигини кенгайтиришга ёрдам бермоқда, деди ТАСС мухбирига таниқли поляк жамоат арбоби ва публицисти Адам Кручковский.

Никита Сергеевични, деб таъкидлади А. Кручковский, Польшада севадилар. Халқимиз унинг тинчлик ва социализм йўлида ҳормай-толмай олиб бораётган ишларини ғоят к[illegible]зламоқда. У — Варшаванинг қадрдон дўсти, Шецининг фахрий гражданн, Силезиянинг фахрий шахтёридир. Биз Н. С. Хрушчев юбилей тантаналарига келади, деган хабарни зўр хурсандчилик билан кутиб олдик. Биз шунга қувонмоқдамизки, ўз байрамимизни поляк халқининг қадрдон ва самимий дўсти билан биргаликда нишонлаймиз.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ СССРНИНГ ХИМИЯ ЗАВОДЛАРИ УЧУН УСКУНАЛАР ЕТКАЗИБ БЕРАДИ

СССР билан Чехословакия Социалистик Республикаси ўртасида битим имзоланди

Иккала мамлакат ўртасидаги қардошларча ҳамкорликни тинмай кучайтириш руҳида ўтган ва муваффақиятли тугалланган Совет — Чехословакия музокаралари натижасида 16 июлда Москвада химия ва нефтни қайта ишлаш саноати учун 1966—1970 йилларда Чехословакия Социалистик Республикасидан СССРга корхоналарнинг комплект ускуналарини ва установкаларини етказиб бериш ҳақида битим имзоланди.

Битимда 80 дан ортиқ замонавий корхона комплектлари ва 400 установка етказиб бериш кўзда тутилади.

СССРга ана шу ускуналарнинг етказиб берилиши совет химия саноати ва нефтни қайта ишлаш саноатини ривожлантириш программасини амалга оширишни тезлаштиришга ёрдам беради. Иккинчи томондан, юқорида кўрсатилган ускуналар учун берилган совет заказлари Чехословакия химия машинасозлигининг янада тез ривожланиши ва техника даражасининг ўсиши учун қулай шароит яратиб беради.

(ТАСС).

СЎНГГИ ВИДОЛАШУВ

ПАРИЖ, 16 июль. (ТАСС). Франция Коммунистик партиясининг раиси билан сўнгги марта видолашмоқ учун Ле Пелетье кўчасидаги бинога келиб турган минглаб одамлардан иборат мотам намойиши бир минут ҳам тинмади. Морис Торезнинг тобути ўрнатилган Франция Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биносида Париж метросининг контролёри билан ҳаммолни, хизматчи билан темир йўлчини кўриш мумкин. Уларнинг кўпи жамокорини ечмасдан тушки овқат пайтида тўғри шу ерга келган.

Рассом Андрэ Фужерон билан «Юманите-диманш» газетасининг бош редактори Андрэ Каррель, «Новости» матбуот агентлигининг директори Б. Бурков билан дафн этиш маросимига Нор департаментидан етиб келган 83 ёшли француз ишчиси Торезга сўнгги марта «алвидо» сўзини айтишди...

Умумий меҳнат конфедерацияси конфедерал бюросининг делегацияси, мамлакатдаги кўпгина касаба союз федерацияларининг вакиллари, Франция студентлар союзи — ЮНЕФ вакилларининг бир группаси мотам учун қоронғи қилиб қўйилган залдан бирин-кетин оҳиста ўтиб боришади.

СССРнинг Франциядаги элчиси С. А. Виноградов ва элчихонанинг бир группа ходимлари янги гуллардан ясалган каттагина гулчамбар қўйдилар.

Мотам маъракаси 15 июль кечқурун алламаҳалгача давом этди.

ҚОҲИРАДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯГА КАТТА МУВАФФАҚИЯТЛАР ТИЛАЙМИЗ

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитети Африка мамлакатларининг ҳукумат ва давлат бошлиқлари конференцияси номига табрик телеграммаси йўллади.

Телеграммада айтиладики, совет кишилари Африка бирлиги ташкилотининг фаолиятига зўр хайриҳоҳлик билан қарайдилар. Мустамлакачиликнинг оғир меросига қарши, чинакам иқтисодий мустақиллик ва социал тараққиёт учун курашда Африкадаги мустақил мамлакатлар олдида турган масъулиятли вазифаларни совет халқи тўла англаб, уларга хайриҳоҳлик билдиради. Совет кишилари Африка халқларининг қитъани мустамлакачиликдан озод қилиш ишини охиригача етказиш, Африка ерида мустамлакачиликнинг сўнгги қальаларини емириб ташлаш йўлидаги олижаноб интилишларига тамомила бирдамдирлар. (ТАСС).

КАПИТАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАРДА ЗАБАСТОВКА ҲАРАКАТЛАРИ

Телеграф капиталистик мамлакатлардаги меҳнаткашларнинг забастовка кураши тўғрисида янгидан-янги хабарларни келтирмоқда. Бу забастовка кураши тобора қаттиқ тус олаётир. Иш ташловчиларнинг асосий талаблари иш ҳақининг оширилиши, меҳнат шароитининг яхшиланиши, ишдан бўшатилган кишиларнинг яна ўз ишига тикланиши ҳақидаги талаблардир. Забастовкалар капиталистик экономикага жуда катта зарар етказмоқда, шаҳарлар ва мамлакатларнинг ҳаётини издан чиқариб қўймоқда.

Мана, Лондондан олинган хабар. Бу хабарда инглиз почта ходимларидан 120 минг киши иш ҳақининг оширилиши тўғрисидаги талабни қувватлаш юзасидан 16 июлда 24 соатлик умумий забастовка бошлаганлиги айтилади. Бу — Англия почтачиларининг мамлакат тарихида биринчи умумий забастовкасидир. Бундан ташқари, Англия почталарининг ходимлари иш соатидан ташқари ишларни бажаришдан икки ҳафта давомида бош тортадилар. Забастовка мамлакатдаги барча почта ходимларини қамраб олди. Лондон, Манчестер, Ливерпуль ва бошқа шаҳарлардаги барча йирик почта марказларига қўйилган пикетларнинг ҳеч қандай ҳожати йўқ эди: ишга чиқишга ҳеч ким ҳатто уринмади ҳам.

Ана шу расмий забастовкадан анча олдин Англия почталарининг иши мамлакатнинг турли районларидаги стихияли забастовкалар билан деярли батамом издан чиқариб қўйилганини эслатиб ўтиш керак. Лондондаги почта бўлимларида 14 миллионта тарқатилмаган хат, бошқа шаҳарларда эса бир неча миллион хат тўпланиб қолди.

Англиянинг «Ферранти» электротехника компаниясига қарашли Лондон яқинидаги Брэкнелл шаҳридаги янги заводнинг ишчиларидан қарийб 150 киши забастовка эълон қилди. Бу забастовка маъмуриятнинг иш ҳақини ошириш тўғрисида ишчиларнинг талабларини қондиришдан бош тортганлигига қарши норозилик юзасидан эълон қилинди.

Римдан хабар берадилар: Италиядаги тикувчилик корхоналари ходимларидан 300 минг киши забастовка курашини яна бошлаб юборди. Тикувчилар ўн кун давомида мамлакатнинг турли районларида қисқа муддатли стачкалар ўтказадилар.

Исроил почта хизматчиларидан 3500 киши забастовка эълон қилди.

Чилининг Консепсьон шаҳридаги университет ўқитувчилари ва техник ходимлари иш ҳақининг оширилишини талаб қилиб забастовка бошладилар.

Ғарбий Покистондаги телефон ва телеграф ходимларидан 40 минг кишининг забастовкаси тугади. Улар иш ҳақининг оширилишини талаб қилиб чиқдилар. Ҳукумат иш ташловчиларнинг кўпчилик талабларини қондиришга қарор берди. (ТАСС).

КОНГОНИ ОЗОД ҚИЛИШ МИЛЛИЙ КЕНГАШИНИНГ БАЁНОТИ

БРАЗЗАВИЛЬ, 16 июль. (ТАСС). Конгони (Леопольдвиль) озод қилиш миллий кенгаши бу ерда матбуот учун эълон қилинган баёнотида Леопольдвиль маъмурларининг Антуан Гизенга озод қилинганлиги ҳақидаги хабарининг тўғри эканлигига шубҳа билдиради ва Антуан Гизенгага Конго халқи олдида радио орқали нутқ сўзлаш имкониятн берилишини талаб қилади.

Озодлик миллий кенгаши Африка раҳбарларининг Қоҳирадаги конференциясида Конгонинг муносиб вакили қатнашмаётганлиги муносабати билан таассуф билдиради. Бу ҳол, деб таъкидланади баёнотда, «Конго миллати учун катта хўрлик бўлиб, бизнинг буюк мамлакатимизни масъулиятсиз арбоблар ғайри қонуний равишда бошқараётганлигини тасдиқлайди».

Италияда газеталар чиқмаётир

Босмахона ходимларининг умумий забастовкаси

РИМ, 16 июль. (ТАСС). Бугун Италияда мамлакатдаги ва чет эллардаги воқеаларни билиш учун фақат шундай усул бор: приёмникни қўйиш ёки телефонда 19 номерини териб, маҳаллий радио орқали бериладиган қисқача сўнгги ахборотни эшитиш мумкин. Газеталар чиқмади, чунки босмахоналарнинг ишчилари иш ташлади. Кечқурунлари радио орқали ҳам жуда кам ва қисқа хабарлар берилади: бошқа редакциялардаги каби радиодаги телетайплар ҳам ишламайди, чунки забастовкада босмахона ишчилари билан бирга информация агентликларининг техника ходимлари ҳам иштирок этмоқда.

Босмахона ходимларининг мамлакатдаги уч асосий касаба союз бирлашмаси чақириғига мувофиқ кеча эълон қилинган 4 кунлик ана шу умумий забастовкаси меҳнаткашларнинг иш ҳақини оширишдан бош тортган корхона эгаларининг ўжарлигига жавобдир. Босмахона ишчилари кейинги ой давомида бир кунлик забастовкаларни бир неча марта ўтказган эдилар.

МАКНАМАРАНИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ВАШИНГТОН, 16 июль. (ТАСС). Мудофаа министри Макнамара кеча матбуот конференциясида гапириб, кейинги икки-уч йил ичида Ғарбий Германия ҳарбий мақсадлар учун қилаётган ўзининг харажатларини анча кўпайтирганлигини айтди. Бироқ, деди у, Ғарбий Германия бу харажатларни кўпайтиришни давом эттириши мутлақо зарур.

Қўшма Штатлар Жанубий Вьетнамнинг ватанпарвар кучларига қарши олиб борилаётган жангларда бевосита қатнашиш учун қўшимча равишда ўз қўшинларини Жанубий Вьетнамга юборганлиги тўғрисидаги хабарларни Макнамара тасдиқлади. Бу чора, деди у, Жанубий Вьетнамга бориб келганимиздан кейин мен ва генерал Тэйлор шу йил март ва июль ойида АҚШ президентига берган тавсияларимизни амалга ошириш тарикасида ўтказилди. Шу тавсияларда Жанубий Вьетнамга яна қўшинлар юбориш кераклиги айтилган эди.

Макнамаранинг гапига қараганда, Жанубий Вьетнам партизанларининг Жанубий Вьетнам ҳукуматига қарши ҳарбий активлиги кучаймоқда, бу эса Жанубий Вьетнам халқининг ўз ҳукуматига бўлган ишончига путур етказмоқда.

ГОЛДУОТЕР — ПРЕЗИДЕНТЛИККА НОМЗОД

САН-ФРАНЦИСКО, 16 июль (ТАСС махсус мухбири). Республикачилар партиясининг съезди партия ўнг қанотининг раҳбари сенатор Б. Голдуотерни АҚШ президентлигига номзод қилиб кўрсатди.

Голдуотер биринчи давранинг ўзидаёқ 883 овоз, Скрэнтон 214, Рокфеллер 114 овоз олди.

КЕНИЯ БОШ МИНИСТРИГА ҚИЛИНГАН ҲУЖУМГА ДОИР

НАЙРОБИ, 16 июль. (ТАСС). Бугун маҳаллий газеталар асосий эътиборни Кения бош министри Жомо Кениатага кеча Лондонда қилинган ҳужумга қаратмоқдалар. Кения информация агентлигининг расмий ахборотида Жомо Кениатага «Англиядаги фашистлар группасининг аъзоси» ҳужум қилган, деб таъкидланади.

«Ист Африкэн стандард» газетаси бош мақолада Ж. Кениатага қилинган ҳужум Кенияга ва унинг миллий раҳбарига нисбатан бемаъни ҳурматсизлик ифодасидир, деб таъкидлайди. Шуни эслатиб ўтиш ортиқча бўлмайдики, деб ёзади газета, Британия ҳамдўстлиги мамлакатлари бош министрларининг конференциясида Кения бош министри Жомо Кениата Жанубий Родезия проблемасини шу мамлакатдаги африкалик аҳолининг талабига мувофиқ ҳал қилиш ишига муносиб ҳисса қўшди. Афтидан, Кения бош министрининг бу конференцияда актив роль ўйнаганлиги Англия пойтахтидаги баъзи бир ўта ўнг элементларга ёқмаган бўлса керак.

КОЛУМБИЯДА ДЕҲҚОНЛАРГА ҚАРШИ РЕПРЕССИЯЛАР

БОГОТА, 16 июль. ТАСС мухбири Рейнальдо Рамирес хабар беради:

Колумбия деҳқонларига қарши Америка кенгашчилари раҳбарлигида ҳаракат қилаётган ҳукумат қўшинлари Гайтания ва Планадас департаментларида қуролсиз деҳқонлардан 8 кишини, шу жумладан 8 яшар бир болани отиб ўлдирдилар.

Гуайяберо департаментида деҳқонлар ҳукумат қўшинларига қаршилик кўрсатдилар. Қуролли тўқнашув натижасида бир неча солдат ўлдирилди ва 70 киши яраланди.

Польша Халқ Республикасининг океан флоти йилдан-йилга кенгайиб бормоқда. Польшанинг оқ-қизил рангли давлат байроғига эга 192 кема ер куррасидаги денгиз ва океанларда сузиб юрибди. Яқинда Шчецинский кемасозлик верфисида яратилган улкан кема сувга туширилиб, унга шоир Галчинскийнинг номи берилди.

Суратда: «К. И. Галчинский» кемасининг сувга тушириш пайти.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

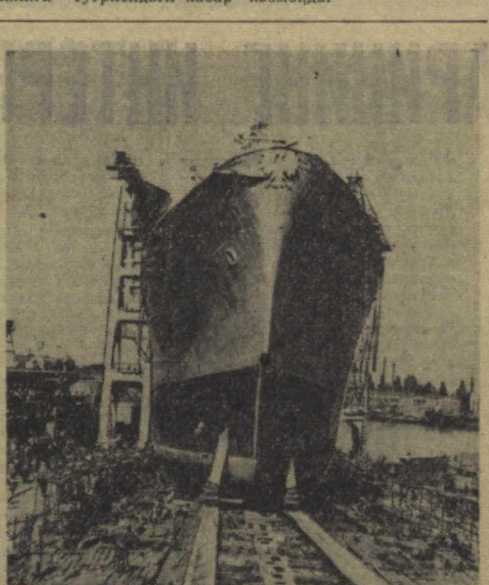

НЕВАДАДА ЕР ОСТИ ЯДРО СИНОВЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 16 июль. (ТАСС). Бугун Невада атом полигонида ер остида ядро қуроли портлатилди. Атом энергияси комиссияси ўз баёнотида бу портлашнинг қуввати 20 минг тонна тринитротолуолдан ортиқ бўлмаганлигини таъкидлайди.

НАРХ-НАВО ЯНА ОШДИ

ҒАРБИЙ БЕРЛИН, 16 июль. (ТАСС). Ғарбий Берлин маъмурларининг фармойишига мувофиқ, бу ерда ноннинг янги, оширилган нархлари белгиланди. Ноннинг баҳоси ўрта ҳисобда тўққиз процент ошди. Шу билан бу йил нон нархи иккинчи марта оширилди. Бошқа озиқ-овқат маҳсулотларининг нархлари ҳам кўтарилмоқда. Расмий маълумотларга кўра, шу йил июнь ойида гўшт нархи былтургига нисбатан 15—30 процент ортган.

ФУТБОЛ

ФИНАЛДАГИ ОЧКОЛАР

Финал группада кутилганидек турнир жадвалини «Сокол» футболчилари бошқара бошладилар. Улар саралаш ўйинларида бошқа командаларга қараганда кўпроқ очко тўплай олган эдилар.

Финал ўйинларининг дастлабки турлари қандай натижалар берди?

Урганчнинг «Спартак» командаси самарқандлик клубдошларини 5:2 ҳисобида мағлубиятга учратганларидан сўнг «Сокол»га 1:2 ҳисобида ютқазиб қўйдилар. Бироқ улар навбатдаги ўйинда ўзларини ростлаб, энг кучли коллективлардан бири ҳисобланган «Текстильшчик» командасини 3:1 ҳисобида ютиб иккита «олтин очко»ни қўлга киритишга муваффақ бўлдилар.

Финалда термизлик спартакчилар Тошкент областининг Свердлов номли колхоз футболчиларини энг йирик — 6:1 ҳисобида ютиб олдилар.

Тошкентнинг «Старт» командаси финалда икки учрашув ўтказиб турнир жадвалига тўрт очкони ёзиб қўйди. Улар Бухоронинг «Спартак» командасини 1:0, Андижон областининг «Пахтакор» командасини 3:0 ҳисобида ютдилар.

Ўзбекистон чемпионати қатнашчиларининг маҳорати тобора ошиб бормоқда. Учрашувлар кескин ва қизиқарли ўтмоқда. Бироқ командаларни оталиққа олган ташкилотлар, жойлардаги спорт жамиятлари ва ташкилотлари негадир бўлажак учрашувлардан ишқибозларни хабардор қилиш учун эълонлар чиқармайдилар. Чемпионатнинг финал группасида шаҳримиздан тўртта команда қатнашмоқда. Бироқ кенг ишқибозлар оммаси бу командалар қайси кун ким билан учрашишини билмайдилар. Стадион маъмуриятлари кичкинагина кўримсиз қилиб ёзилган эълон билан кифояланиб қолмоқдалар. Кун ниҳоятда исиган шу кеча кундузда музден сув ва совуқ ичимликлар кўп истеъмол қилинади. «Старт» ва «Тўқимачилик» стадион маъмуриятлари бунга эътибор ҳам бермайдилар. Томошабинлар стадиондан чиқиб кўчада, кинотеатр олдидан сув ичиб келишга мажбур бўлмоқдалар. Булар майда-чуйда бўлмай балки, томошабинларга ҳурматсизликдир.

Чемпионат учрашувларига қайтайлик. «Сокол» бошқа командаларга қараганда энг кўп «олтин очко» тўплади. Кейинги ўринларда бораётган командалар икки-учтадан кам очко тўплаганлари билан бир қаторда киритган ва ўтказиб юборган тўплар нисбати анчагина паст.

Саралаш мусобақалари ва финал учрашувларнинг икки туридан кейин командаларнинг турнир жадвалидаги эгаллаб турган аҳволи қуйидагича:

«Сокол» Тошкент	8	21— 2	15
«Старт» Тошкент	9	17— 7	13
«Спартак» Урганч	9	24—14	12
«Зарафшон» Навоий	8	14— 6	11
«Текстильшчик» Тошкент	9	12—17	9
«Спартак» Термиз	8	17—14	7
«Ташкенткабель»	8	15—12	7
«Пахтакор» Андижон области	9	10—18	7
Свердлов номли колхоз	8	4—10	6
«Спартак» Бухоро	8	7—15	5
«Динамо» Самарқанд	8	5—17	4
«Меҳнат» Марғилон	8	4—17	4

Эслатма: биринчи устун командалар, иккинчиси ўйинлар, учинчиси тўплар айирмаси ва тўртинчиси очколар сонини билдиради.

Ш. УМРЗОҚОВ.

АФРИКА БИРЛИГИ ТАШКИЛОТИ МИНИСТРЛАРИНИНГ КЕНГАШИДА

ҚОҲИРА, 16 июль. (ТАСС). Бу ерда очиладиган давлатлар ва ҳукуматлар бошлиқларининг иккинчи Бутун Африка конференциясига тайёргарлик кўрувчи Африка Бирлиги ташкилоти министрларининг кенгаши кун тартибидаги бир қанча масалаларни кўриб чиқди.

Кенгашнинг сиёсий комитети апартеид ва ирқий камситиш проблемасини муҳокама қилди ва Жанубий Африка Республикаси ирқчи ҳукуматини иқтисодий блокада қилишни кучайтириш йўлларини белгилади. Министрлар комитет мажлисида сўзга чиқиб, Жанубий Африкага нисбатан ҳозиргача кўрилган иқтисодий ва савдо бойкоти чоралари етарли самара бермаётганлигини, чунки ғарбдаги империалистик мамлакатлар бу бойкотга ҳар томонлама тўсқинлик қилиб келаётганликларини кўрсатиб ўтдилар.

Сўнгра сиёсий комитет кун тартибидаги қуйидаги моддани: Африкада мустамлакачиликни узил-кесил тугатиш масаласини муҳокама қилишга киришди. Министрлар 9-лар комитетининг қилган ишлари тўғрисидаги докладни тингладилар. Бу комитет Африкада миллий озодлик ҳаракатларига ёрдам бериш мақсадида Аддис-Абебада ўтказилган биринчи Бутун Африка конгрессида тузилган эди.

Африка Бирлиги ташкилоти министрлар кенгаши сессиясининг ишида қатнашаётган Африкадаги 34 давлат ташқи ишлар министрлари кечқурунги мажлисда Жанубий Родезиядаги аҳвол тўғрисидаги масалани муҳокама қилдилар.

ЭЪЛОНЛАР. ТОМОШАЛАР.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

18 ИЮЛЬ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида:

17.00 — Ўқувчилар учун «Музика луғати» деган эшиттириш.
17.35 — Телевизион янгиликлар.
17.50 — Спорт кундалиги.
18.10 — М. Зощенко ҳикоялари мотиви асосида ишланган «Асалари ва одамлар» номли сатирик фильм.
18.30 — Талабларингизга биноан классик куйлардан концерт.
19.30 — «Новости дня» киножурнали ва «Ҳамма нарса йўлдан бошланади» номли бадиий фильм.
21.05 — Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

21.15 — Телевизион янгиликлар.
21.30 — Ўзбек опера ва балетларидан парчалар.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 18/VII да Флория Тоска 19/VII да кундуз Оққуш кўли, кечқурун. Концерт (рус тилида).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРНИНГ ЕЗГИ БИНОСИДА — Огаҳий номли Хоразм театрининг хайрлашув гастроллари — 18/VII да Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам. Бош ролларда: Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Матёқуб Раҳимов, артист Биби Искандарова, 19/VII да Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам. Бош ролларда: Ўзбекистон ССР халқ артистлари Султонпошша Раҳимова, Ваҳобжон Фаёзов.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Крепостной актриса — «ИСКРА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (1 ва 2-залда), «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Мутлоқ махфий — «ВОСТОК» (эрталаб соат 10 ва кундуз 12 да), «МИР», «ЁШ ГВАРДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ЧАЙКА», НАВОИЙ номли (кундуз 1 ярим, 5 ва кеч 6-40 минутда), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Итальянча қўйди-чиқди — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун).

Шоҳсанам ва Ғариб — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10, 11-40, кундуз 3-20 минут, кеч 8 ярим ва 10 да).

Қатъий ўйин — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да).

Хўрланганлар (1 ва 2-серия) — «ЮЛДУЗ».

Янги аттракцион — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9-10 минут ва 10 яримда)

Козара (1 ва 2-серия) — «ОКТЯБРЬ».

Мутлоқ махфий — «ВАТАН», «ФЕСТИВАЛЬ».

Крепостной актриса — НАВОИЙ номли, КАФАНОВ номли, ТЕЛЬМАН номли, «ПАХТАКОР».

Итальянча қўйди-чиқди — «ХЕВА», ПУШКИН номли.

Тандир ноғоралари — 1 МАЙ номли.

ЛЕНИН КОМСОМОЛИ НОМЛИ ПАРКДА

19 июлда

Опера ва балет куни

Кундуз соат 12 ва кеч 8 да бошланади.

Н. А. СЕМАШКО НОМЛИ КУРОРТОЛОГИЯ ВА ФИЗИОТЕРАПИЯ ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ИЛМИЙ ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ

КЛИНИК ОРДИНАТУРАНИНГ

курортология ва физиотерапия ихтисосига кириш учун

КОНКУРС

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурсда қатнашишни хоҳлаганлар институт дирекциясига ариза ёзадилар ва қуйидаги ҳужжатларни қўшиб берадилар: таржимаи ҳол, кадрларни ҳисобга олиш варақаси, характеристика, диплом копияси, 2 та фотокарточка.

Конкурс муддати — 7/VIII гача.

Адрес: Тошкент шаҳар, Лабзак кўчаси, 13-уй.

Гавҳар кўчаси, 3-уйда турувчи Рихсибой Рафиқовнинг Дўмбиравотдаги Саноат кўчаси, 14-уйда турувчи Холида Қаюмовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Чилонзор кўчаси, Г-сектор, 9-уй, 1-квартирада турувчи Камилла Львовна Гальпериннинг Большая Мирабадская кўчаси, 20-уйда турувчи Вова Яковлевич Гальпериндан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Редактор ўринбосари Ҳ. НУРУЛЛАЕВ.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ 26-УЙ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455 Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469 27221. Пропаганда — 31226 Саноат қурилиш ва транспорт — 34780 Совет қурилиши — 33258 Қишлоқ хўжалик —27604 Адабиёт ва санъат — 32036, 27221 Фан мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451 Маҳаллий ахборот — 32347 Оммавий ишлар ва хатлар —29005 33553. Иллюстрация — 34524 Стенографистка — 27343 Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255; 30256; 30257, 30258.

«Совет Ўзбекистони», «Правда Востока» ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 06854. ИНДЕКС — 64543. № Б — 166.